

Samvirke

NR. 8, 1957

1. MAJ

Da danskerne forlod drikkelaget

De europæiske fyrsters og ridders korstog til Det hellige Land blev en af de veje, ad hvilke den moderne økonomi trængte sig frem gennem den tidlige middelalders mørke.

Tanken om at befri Det hellige Land fra de vantro bredte sig i Europa med lynets hast, og krøniken beretter, at dette fik danskeren til at forlade sit drikkelag, valiseren sine vilde skove, skotten sit utøj og nordmanden sine rå fisk.

Korstogene betød voksende velstand for de italienske havnebyer, thi det var her, korsridderne lod sig indskibe til Antiokia i Syrien, hvorfra felttogene mod Jerusalem blev organiseret, og det var til de samme italienske byer, skipperne hjemførte de nye østerlandske varer, der bevirkede en opblomstring af handelen til et omfang, man aldrig før havde set. Snart forsvandt den gammeldags byttehandel som følge af en udvidet anvendelse af mønter og indførelse af nye, mere smidige omsætningsmidler, nemlig veksler, forskrivninger og andre værdipapirer, der fungerede som penge. En mands rigdom gav sig ofte udtryk i hans besiddelse af disse papirer, der

repræsenterede visse værdier, såsom jord, ejendomme, varer o. l. Hele dette system bredte sig efterhånden mod nord og kom hurtigt til at spille en afgørende rolle i Nordens økonomiske udvikling.

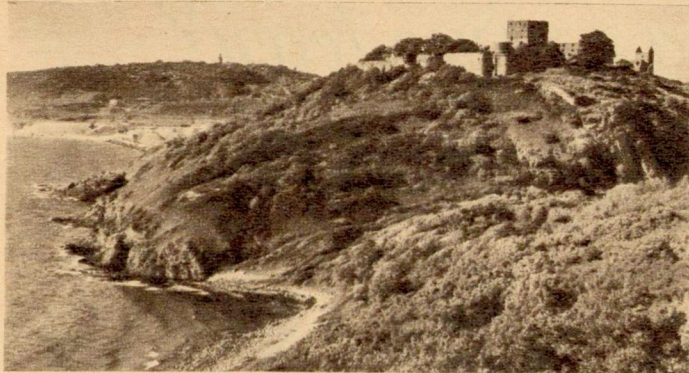
Meget af det, en moderne bank som Andelsbanken beskæftiger sig med: Indlån, udlån, køb og salg af værdipapirer og fremmed valuta, har sin historiske oprindelse i korstogstiden, og i dag varetager bankerne de funktioner, som dengang udførtes af handelsmænd og pengeudlånere.

Vore dages bank er med sine mange virkeområder i høj grad med til at sikre samfundets trivsel — derfor bør også De benytte banken. I dag betyder det sikkerhed at sætte sine sparepenge i banken — tænk i den forbindelse også på *pristalsreguleret alderdomsopsparing*, der betyder særlig høje renter, fritagelse for skat af de opsparede beløb og renteindtægter, ingen formueskat af den opsparede kapital og sidst men ikke mindst sikkerhed på Deres gamle dage.

Kom ind og tal med os om det, og De vil blive overbevist om, at små beløb kan få stor betydning.

ANDELSBANKEN

LANDET RUNDT

KNUDEN SKAL LØSES. I oktober i fjor gav statsminister H. C. Hansen bornholmerne løfte om, at Hammerknudens skæbne skulle blive endelig afgjort i år. Det bliver en svær knude at løse. Skal granitbrydningen fortsætte og dermed et lokalt erhverv opretholdes, selv om naturskønhed angribes. Eller skal naturfredningsinteresser sættes i første række. Et nedsat udvalg skal fremkomme med forslag til en langsigtet løsning tagende hensyn til alle de interesser, der samler sig omkring det ejendommelige nordbornholmske klippeparti.

DANMARKS MINDSTE FORENING. I Sdr. Vilstrup i Sydjylland findes Danmarks mindste forening, „Den arkæologiske klub“. Der er kun 2 medlemmer, den 15-årige Erik Jørgensen og den 13-årige Arne Mikkelsen, som begge er ivrige oldtids-samlere. De har allerede en fin og værdifuld samling med sjældne ting imellem.

MANDEN BAG DSB-FLØJTEN. DSBs togtrafik dirigeres af 100.000 fløjter. Gennem de sidste 30 år er disse fløjter fremstillet af drejermester P. K. Dalby, Århus. De 100.000 stk. fløjter har kostet 50.000 indiske bøfler deres hovedpryd.

FIRLINGEFØDSEL. En ko hos gdr. Johs. Olsen, Baunhøj, Åkirkeby, Bornholm, nedkom forleden med firlinger. Fødslen skete en måned for tidlig, og man ventede ikke, at de små kræ kunne klare sig, men de har det alle godt, også moderen.

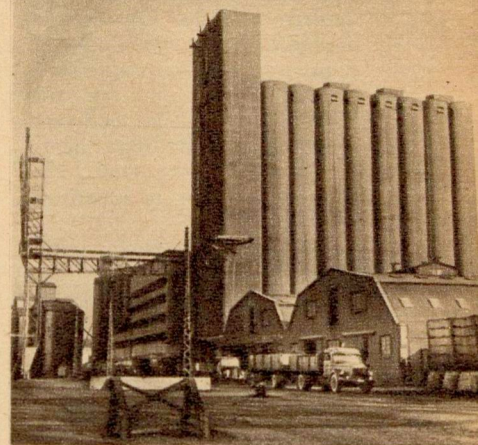

LEVENDE SKAK. En skakkamp, der var noget for sig selv, udkæmpedes forleden i Horsens til fordel for Stig Gulberg-lejren for svagelige børn. Der spillede med levende brikker. Det var medlemmer af den landskendte svigermøderbager Henry Bregendorffs ungdomsklub,

der agerede brikker, og de unge måtte, så længe spillet varede, lade sig flytte rundt med efter spillernes direktiver. Det ene hold brikker førtes af Bregendorff selv, og det andet dirigeredes af en af de bedste skakspillere i Horsens, Aksel Christensen, der spillede med bind for øjnene.

HVAD DER HITTES PÅ. På Lolland væddede man i Arninge, om proprietær Andersen kunne køre den 200 pund tunge forpagter Rasmussen i trillebør de 7 km til Nakskov, medens smeden gik med og spillede violin. Væddemålet vandtes.

ET GODT SUG. Jydsk Andels Foderstofforretning i Ålborg har taget et nyt stort siloanlæg i brug. Komplekset omfatter 16 store og 60 små siloer. Sugeanlæggets rør føres i en bro til skibene. Sugekapaciteten er 150 tons i timen.

Forsiden: Fiskeren fører et farefuldt liv, men en rigtig fisker vil ikke bytte dette liv med noget andet på jord. „Har jeg min båd, mit sejl og mit net, vil jeg med jarlen ej bytte“, synger fiskeren jo med Oehlenschläger. Hvad enten stormen tuder, eller det er magsvej, så går fiskeren ud til sin gerning og fravriter havet eller fjorden deres rigdomme. Idyllen, vi denne gang bringer på forsiden: fiskeren, der gør garnene klar til ny fangsttur, er velkendt fra vore strande, og dette billede hører rettelig hjemme i vor serie: „Det arbejdende Danmark“.

Er tiden løbet fra husmoderen?

MINE husholdningspenge vil ikke slå til!

Det er et af hverdagens uopslidelige omkvæd. Hvorfor er det så svært at få pengene til at række? Det kan naturligvis være, fordi husmoderen får for lidt. Men det *kan* også være, fordi hun bruger dem forkert.

Det er ikke ment som en kritik. Det er nemlig slet ikke så ligetil at bruge sine penge rigtigt. Udbudet af varer er i dag så stort, at det kræver forudskaber at gå rigtigt i byen. Forretningerne bugner af ting, gode og dårlige mellem hverandre. Med korte mellemrum dukker der helt nye varer og materialer op, som vi først skal lære at kende.

Intet under, at husmødrene somme tider farer vild, når de skal finde vej gennem denne moderne jungle. Og det er uheldigt, både for den enkelte familie og for samfundet som helhed, for ikke mindre end 10 milliarder kr. glider hvert år gennem husmødrenes hænder. Det kan ikke være ligegyldigt, hvordan de forvaltes.

DERFOR trænger husmødrene til hjælp og vejledning. Og derfor indbyder brugsforeningerne bl. a. jævnlig til de såkaldte husmoderdage.

Disse husmoderdage er blevet en vældig succes. Husmødrene føler, at de her får en orientering, som kan være dem til nytte i det daglige. Det startede i 1955 med 5 møder og nogle tusind deltagere, i 1956 voksede det til 124 møder, hvori deltog 37.000 husmødre, og tallet i 1957 vil formodentlig blive endnu meget større.

Et skridt i samme retning som husmoderdagene er den specielle forbruger-service, som Samvirke hele tiden har varetaget, men som vil blive yderligere udbygget i en ny Samvirke-rubrik *Forbruger-nyt*.

Dette afsnit, som første gang findes i dette nummer af bladet, redigeres af Bodil M.

Begtrup, en af landets anerkendte køkken- og husholdningseksperter.

BAG husmoderdagene og *Forbruger-nyt*s fremkomst ligger erkendelsen af, at det ikke er nok, at FDB og brugsforeningerne gør sig meget store anstrengelser for at fremstille og indkøbe kvalitetsvarer og fordele dem med mindst mulige omkostninger. Husmødrene må også lære at nyttiggøre disse anstrengelser helt til bunds – derved, at deres indkøb og husførelse må løsrives fra gamle vaner og traditioner og bringes i pagt med tiden. Det gælder om at fortælle husmødrene, hvordan fremskridtene i fabrikation og varefordeling griber lige ind i hendes hverdag – møde hende der, hvor hun står og anerkende hende som en faktor i samfundslivet. Det er hun ikke forvænt med.

Et gammelt ord siger, at en kone kan bære mere ud i sit forklæde, end en mand kan køre hjem med syv spand heste. Om det stadig gælder, kan der siges meget om indenfor fire vægge, men enhver families velfærd er indlysende afhængig af, om husmoderen kan økonomisere med både penge og tid. Det vil sige:

☛ At hun ved, hvordan man sikrer familien den bedst mulige kost til den mindst mulige pris, så at familiens sundhed betrygges samtidig med, at der bliver mest muligt tilovers til andre fornødenheder og goder.
☛ At hun sætter sig ind i tidsbesparende husførelse, så hun kan ofre så meget des mere på familielivet og på børnenes opdragelse.

Hvad varerne angår, må hun ustandselig veje kvalitet og nettovægt mod pris, og med hensyn til nye opfindelser, husholdningsredskaber og materialer må hun udvise kritisk sans og sammenligne dem med det bedste af det gamle. Når hun skal afgøre, om hun skal lade vaske ude, om hun skal

have hjælp til rengøring, om hun skal købe konserver eller selv forarbejde råvarerne, så må hun først overveje, hvad hendes egen tid er værd i forhold til udgiften.

DE KOMMENDE ti år vil sandsynligvis bringe flere omvæltninger i husmoderens tilværelse. Hendes rolle som producent af hjemmets fornødenheder vil dale yderligere, men til gengæld vil der blive stillet endnu større krav til hende som indkøber. Derfor skal og må hun skaffe sig et vist mål af varekundskab. *Hun må blive sig bevidst som forbruger.*

Foruden den direkte virkning heraf – at hun får bedre valuta for sine penge og mere tid tilovers – opnår hun også noget andet: At påvirke produktionen indirekte. Hvis flere og flere køber kvalitetsvarer, vil gode varer efterhånden udkonkurrere de dårlige.

OG HUN kan påvirke priserne: Hvis husmødrene bevidst koncentrerer deres køb på nogle få gode og billige mærkevarer i stedet for at sprede det på en masse forskellige, så vokser produktionen af de foretrukne mærker, der derved bliver endnu billigere. Lad os tage et eksempel:

For at kunne tilfredsstille medlemmernes efterspørgsel efter vaskemidler må brugsforeningerne have ca. femten forskellige mærker liggende på lager. Hvis husmødrene samlede deres forbrug om FDBs egne vaskemidler, kunne brugen nøjes med et betydelig mindre varelager, foruden at produktionen på FDBs vaskemiddelfabrikker ville gå i vejret og blive billigere – for jo større produktion, desto færre omkostninger pr. enhed. Hvad en standardvare som vaskepulver angår, er der i dag ingen forskel på kvaliteten. Hvis en fabrik finder på at tilsætte et nyt stof, skal de andre nok følge efter, omend „barnet“

får et andet navn. Derfor: Se på prisen i sådanne tilfælde.

JO BEDRE du tjener din brugsforening, desto bedre kan den tjene dig, sagde en gammel svejtsisk andelsmand engang. De mænd, som skabte brugsforeningerne, forstod dette. Gennem oplysning og sagligt samarbejde med lederne skulle det være muligt for kvinderne at bringe foreningerne endnu et stykke videre.

Den store tilslutning til husmoderdagene viser, at husmødrene selv er positivt indstillede over for alt dette. Og på samme måde skal *Forbrugernyt* nu medvirke til at skabe bedre kontakt mellem brugsforeningerne og forbrugerne.

VARE

DET BEGYNDTE i 1950, da handelsministeren på foranledning af forbrugerrådet og arbejdernes erhvervsråd nedsatte en kvalitetsmærkingskommission. Efter 6 års arbejde afgav kommissionen i maj 1956 en diger betænkning, hvori det fastsloges, at der var hårdt brug for et varedeklarationsnævn; der kommer stadig flere pakke- og mærkevarer, nye stoffer og materialer og tekniske redskaber, hvis værdi forbrugerne ikke kan bedømme uden oplysninger om varernes indhold og egenskaber.

Betænkningen medførte, at 10 store organisationer og institutioner inden for industri, handel, forbrugere og ministerier gik i gang med at undersøge, om der var grundlag for på frivillig og privat basis at oprette et varedeklarationsnævn. Den 7. marts 1957 meddelte man handelsministeren, at man havde besluttet at oprette Dansk Varedeklarations-

Sejr over politiet

HVAD ER DET for lyssky ting, der foregår rundt om i politistationernes øde kældre og lofter? Lyden af den mærkværdigste puslen og rumsteren er nået ud til offentlighedens øren, efter at købmandsorganisationerne er kommet på sporet af noget, som i deres øjne er formastelig brøde: forekomsten af mistænkeligt gods, der slæbtes ind og gemtes væk i politistationernes mulm og mørke, deltes ud igen og blev båret væk af politifolkene, når de hastede hjem til kone og børn.

Justitsministeren afslørede den frygtelige sandhed, efter at købmændenes ihærdige talsmand, borgmester *Weikop*, i folketinget havde krævet kortene lagt på bordet. Gennem selveste rigspolitichefen var det opklaret, at personalet på femten politistationer havde oprettet indkøbstjenester til fælles fremskaffelse af billige varer. Hvilken skændsel! Til

lagerrum havde man med god samvittighed brugt lokaler, der var uegnede til politimæssige formål, og der forelå intet om, at det havde været til gene for tjenesten.

Men alligevel! Politiet havde formastet sig til at gå købmændene i bedene ved oprettelsen af deres små miniaturebrugsforeninger, og det måtte de ikke. Justitsministeren måtte love hr. *Weikop*, at anvendelsen af lokalerne til dette formål ville blive bragt til ordre.

Men der findes heldigvis andre slags brugsforeninger.

JUBILÆER

50 år: Eskildstrup brugsforening den 20. maj. 25 år: Forretningsf. J. P. Petersen, Isenkræmmer, Århus, den 1. maj.

Rullende butikstourneer

ANSKAF et par busser, indret dem til prøvebutiksbiler og lad dem så køre rundt til brugsforeningsmedlemmerne for at vise, hvad vor bevægelse kan tilbyde af større udvalgsvarer, ikke mindst inden for isenkram, foreslår uddeler *Regnar Kristensen*, Varde, i et interessant indlæg i *Uddelerbladet*. Disse butiksbiler kunne indrettes i samarbejde med det lokale FDB-magasin eller eventuelt med FDBs prøvelager, og man kunne efter tur stille dem til rådighed for de tilsluttede brugsforeninger, således at uddeleren eller førstemanden tog med på tourneen rundt om til medlemmerne og sørgede for den nødvendige kontakt. På den måde ville brugsforeningsbevægelsen kunne tage konkurrencen op med de mange omrejsende, private agenter – til gavn for medlemmernes pengepung.

Karen Kok til Samvirke

KAREN KOKS mad er et begreb, som talrige husmødre nærer både beundring og faglig respekt for – noget udsøgt på kogekunstens område, som de gerne vil prøve deres egne gastronomiske evner på.

Hvem er da Karen Kok? Hendes virkelige navn er *Bodil M. Begtrup*, kendt ikke alene som madekspert, men også som en højt skattet sagkyndig på husholdningens andre områder.

Fra 1945 indtil nu har hun redigeret husmoderstoffet i dagbladet *Politikens* rubrik „Damernes Dag“, men har desuden været en flittig bidragsyder ved radioens udsendelser til husmødrene. Fra og med dette nummer af bladet bliver det Samvirkes læsere, som kommer til at nyde gavn af hendes viden og indsigt. I rubrikken *Forbruger-nyt* vil husmødrene – ja, af og til også mændene – i fremtiden kunne hente mange gode råd hos Karen Kok om huslige anliggender.

Bodil Begtrup blev uddannet som husholdningslærerinde fra Suhrs Seminarium i 1931, var i to år ansat på Københavns Universitets hygiejniske institut og arbejdede her med kostundersøgelser, og blev derefter sekretær i Foreningen af danske husholdningslærere og leder af foreningens bureau.

I Dansk Kvindesamfunds forretningsudvalg, i Danske Kvinders Nationalråd og i Forbrugerrådets forretningsudvalg har hun tid efter anden øvet en stor indsats til fordel for husmodergerningen og kvindesagen, og i adskillige officielle nævn og udvalg har hun tjent forbrugernes interesser på vidt forskellige områder (kvalitetsmærkning, vaskeproblemer, dybfrysning af levnedsmidler etc.).

DEKLARATIONSNÆVNET er kommet

Nævn, hvis formål skal være at virke for en frivillig anvendelse af oplysende mærkning af varer, der sælges i detailhandelen. Det er ingen hemmelighed, at den private handel kun med stor betænkelighed gik med til tanken; medvirkende var vel nok, at man i Sverige siden 1951 har haft et varedeklarationsnævn, knyttet til det svenske standardiseringsråd, og en af det norske forbrugerråds hovedopgaver er at virke for varedeklarationen.

NOGLE VIL måske spørge, hvad vi i det hele taget skal med et varedeklarationsnævn; vi har jo allerede adskillig kvalitetsmærkning: Lovpligtig indholdsdeklaration af lægemidler og plantebeskyttelsesmidler, stempeling af guld- og sølvarer, lurmærkning af smør.

Forbrugerrådet kvalitetsmærker for brancher og private firmaer, tekstilprøvenævnet med de fire F'er, FDB forsyner tekstiler og andre varer med ind-

holds- og egenskabsdeklarationer o. s. v.

Det er selvfølgelig rigtigt, men der mangler en samordning af alle disse bestræbelser, kvalitetsmærkning ligger i luften, og adskillige private virksomheder har forsøgt at imødekomme forbrugernes ønske herom, men skal det føre til noget, som forbrugerne kan forstå og få gavn af, må man sørge for, at varebetegnelserne (terminologien) bliver ensartet, at indhold og egenskaber udtrykkes ens for samme varegruppe, og at de undersøgelsesmetoder, som skal anvendes ved kontrol med deklarationers rigtighed, standardiseres, og naturligvis ville det have stor praktisk og økonomisk betydning, hvis den terminologi og de prøvningsmetoder, som er forudsætningen for deklarationer, kunne koordineres landene imellem.

VAREDEKLARATIONENS formål skal ikke være at godkende en

vares kvalitet (det kunne føre til ensretning), men at sætte forbrugeren i stand til inden for en given varegruppe at vurdere kvaliteten i forhold til prisen samt at finde netop den kvalitet, som i særlig grad egner sig til det, man har tænkt sig at anvende varen til. De udgifter, der er forbundet med varedeklarationen, vil kun belaste et reklamebudget med en brøkdel af, hvad der normalt regnes med – det bliver forbrugernes sag at bevise, at sand oplysning er den bedste reklame.

Set fra et forbrugersynspunkt er oprettelsen af varedeklarationsnævnet et stort fremskridt, som man må være initiativtagerne taknemlig for. Det vil naturligvis tage tid, inden der fremkommer praktiske resultater af varedeklarationsnævnets virksomhed, og det tempo, hvori arbejdet vil gå, vil i høj grad komme til at afhænge af den interesse, det købende publikum viser sagen.

SAMFUNDET

DER FINDES her i landet godt en halv million sofavælgere ved folketingsvalgene, svarende til en valgdeltagelse på ca. 80 pct. Endnu lavere er interessen for kommunevalgene, hvor valgdeltagelsen i 1954 var faldet til 72 pct. Rent galt var det i hovedstaden, hvor kun 3 ud af hver 5 vælgere ulejlignede sig til valgurnerne. Især viser ungdommen politisk passivitet: Da man ved folkeafstemningen om valgretsaldere i 1953 gav de unge mellem 21 og 25 år ret til at udtale sig, viste det sig, at kun hver tredje af dem stemte. Hvorfor?

Skorter det på interesse for samfundsproblemerne? Nej, de fleste har en levende fornemmelse af, at de samfundsmæssige afgørelser griber ind i deres egen skæbne. Forklaringen er snarere, at følelsen af at have indflydelse på disse afgørelser ikke er til stede. Samfundets forhold er i vor tid blevet så uigennemtrængelige, at ingen uden særlig uddannelse synes at kunne følge med og danne sig en mening. Resultatet er, at ansvaret for både indenrigs- og udenrigspolitikken i stigende grad overlades til de såkaldte eksperter – i ministerierne, i de politiske partier og i erhvervsorganisationerne.

Et eksempel: Der er enighed om, at valutabalancen skal rettes op. Bør det ske ved højere beskatning, ved direkte indgreb i udenrigshandelen eller ved kreditstramning? Alene spørgsmålet viser, hvor vanskelig folkestyrets stilling er ble-

vet, og hvor nærliggende det må være at køre ind i et samfundssystem, der dirigeres af eksperterne, mens jævne menneskers medvirken på valgdagene og i den offentlige debat træder i baggrunden.

I FAMILIE MED PROBLEMERNE

Hvordan skal man dæmme op for denne beklagelige udvikling? En hjælp for enhver kan det i hvert fald blive at uddybe sin forståelse af det samfund, han eller hun lever omgivet af. Desværre synes mange, at samfundskundskab er et tørt fag, der keder med for mange højtidelige opremsninger og statistiske tabeller. Men at dette vigtige stof ikke naturnødvendigt skal præsenteres på denne måde, fremgår af en ny bog, hvorfra denne artikels indledende oplysninger er plukket. Bogen hedder *Det danske samfund* og er udkommet på Det danske Forlag under redaktion af P. Nyboe Andersen og Poul Dam.

Et hovedsynspunkt for de otte forfattere har det været, at man ville beholde benene plantet midt i det daglige liv under gennemgangen af samfundet – for på

den måde at få læseren til at føle sig mest muligt i „familie“ med problemerne.

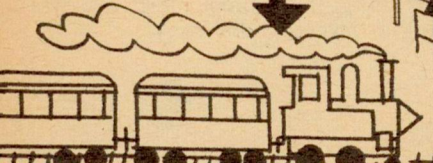
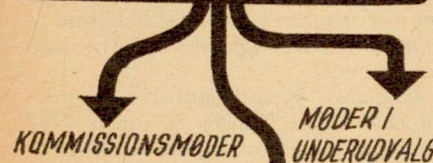
Et særligt afsnit er viet netop befolkningens dagligliv – familien, foreningsliv, arbejde, fritid, kulturliv – men også beskrivelserne af erhvervslivet, politik, offentlige institutioner osv. er i højere grad end i forudgående bøger om samme emne formet i en letlæst, fortællende stil.

Hvad er et samfund? spørger bogen. De fleste bruger tankeløst ordet som ensbetydende med stat – i modstrid med dets oprindelige indhold, nemlig simpelthen fællesskab. Vor tilværelse er bundet sammen ikke af eet, men af hundreder af fællesskaber, og holder man sig – som i mange bøger om samfundslære – udelukkende til de inddelinger, der virker ind på den offentlige administration (amter, kommuner osv.) og på borgernes deltagelse i stats- og kommunestyre (valgkredse, politiske farver), får man et skævt billede af samfundet. Familiernes, vennekredsene, arbejdspladserne og foreningerne er hver for sig grupper af samfund, hvis betydning i det daglige overstiger de offentlige fællesskabers.

EN LOV

MINISTEREN NEDSÆTTER EN KOMMISSION

FOLKETINGSMÆND · EMBEDSMÆND
SPECIELT SAGKYNDIGE

Ved at følge rækken af tegninger på denne side hele vejen rundt – begynd i øverste venstre hjørne – får De et klart indblik i, hvordan et mere betydeligt dansk lov-værk i reglen bliver til, anskueliggjort på grundlag af en fremstilling, der gives i den nyudkomne bog om *Det danske samfund* fra Det danske Forlag.

Skildringen bygger på et virkeligt eksempel, der er udvalgt som særlig typisk, nemlig skabelsen af loven om ungdomsundervisning, der underskrevet af kongen 11. juni 1954, 5½ år efter at undervisningsminister Hartvig Frisch havde taget det første skridt ved at nedsætte en kommission. Denne lov tilsigtede endda ikke at skabe noget splinternyt, men blot at forbedre og tilpasse de eksisterende ordninger.

1952

BETÆNKNING + LOVFORSLAG
AFGIVES
FAGMINISTEREN
FORBEREDER LOVFORSLAG

KOMMISSIONSFLERTALLETS FORSLAG
FØLGES IKKE ALTID FULDT UD

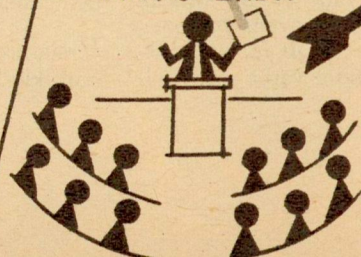
Kommissionsarbejdet varede i dette tilfælde 3½ år og sluttede med en betænkning på 200 sider. Ministeriet var i mellemtiden skiftet, og det blev undervisningsminister Flemming Hvidberg, der fremsatte lovforslaget, der kun på et enkelt punkt afveg fra kommissionsflertallets indstilling. De fleste lovforslag fremsættes af regeringen, men enhver folketingsmand har ret til at stille forslag. Efter partigruppemøderne fulgte 9 dage efter fremsættelsen

1. behandling, hvor partiernes ordførere ofte nøjedes med at drøfte sagen principielt uden at gå i detaljer, som forberedelse til

udvalgsbehandlingen, kernen i folketingets lovgivende arbejde, hvor titlerne og jakkerne lægges bort, og hvor

MARTS
1953

LOVFORSLAGET
FREMSÆTTES AF
MINISTEREN

DE STORE LINIER
ARBEJDE M

SAGEN DRØFTES
PÅ LUKKETE
PARTIGRUPPE-
MØDER

ER OS SELV

VI ER SAMFUNDSDYR

Den enkelte er ikke bare dansk statsborger, men har utallige andre roller – søn i en familie, far i en anden, beskæftiget i en virksomhed, medlem af en sygekasse, fagforening, kegleklub, grundejerforening, menighedskreds. Han optræder som sporvognspassager, kolonihaveejer, kommunal skatteyder, avisabonnent, radiolytter, brugsforeningsmedlem, bymenneske (når han er på besøg i sit jyske fødesogn) og jøde (når han er hjemme i hovedstaden). Denne bestandige sammenknytning med andres tilværelse skaber samfundet og gør os selv til „samfundsdyr“.

Bogens grundidé består i at opridses samfundsmaskineriet på baggrund af denne vrimmel af menneskelige forbindelser. Herved undgås det gængse billede af samfundet som et koldt, organisatorisk apparat, der føles som noget fremmed og tilmed måske fjendtligt, og i stedet åbnebaret et livsfællesskab, der er bygget med vore egne hænder.

Om familielivet – det mindste, mest intime fællesskab i samfundet – fortæller

bogen f. eks., at det næppe er ved at gå i opløsning, som mange påstår. Uanset opkomst af et mangfoldigt forenings- og forlystelseliv må man regne med, at vor tids bymennesker tilbringer en *større del af deres tid i hjemmet end nogen tidligere generation*. De meget høje ægteskabstal vidner om en positiv indstilling til familielivet, til trods for at der rent praktisk er meget mindre, der holder sammen på en familie nu, end der var i det gamle bondesamfund. Hustruens stigende deltagelse i erhvervslivet betyder ikke den fare, nogle tror – tværtimod har ægteskaber, hvor konen arbejder ude, ved en københavnsk undersøgelse vist sig at være de mest stabile.

LIVET I DE SMA KOMMUNER

Så at sige alle mennesker her i landet er foreningsmedlemmer, og man gør somme tider nar af foreningslandet Danmark ved at sige, at der mangler bare en forening, nemlig foreningen til foreningernes afskaffelse. Bortset fra, at nogle, særlig store, foreninger kan stivne til apparater, der ikke mere føles som ægte fælles-

skaber, er kritikken af foreningslivet imidlertid misforstået, mener bogen.

Rigtigt er det derimod, at foreningernes betydning for fritidsudnyttelsen er i aftagende, særlig i de store byer. I de små kommuner skaber den lille afstand et naturligt fællesskab, der ikke alene giver sig udslag i et udstrakt foreningsliv, men også i en større interesse for alle andre fælles foretagender og fælles problemer. Det viser sig bl. a. ved de kommunale valg, hvor valgdeltagelsen er langt større end i byerne. I landsognene er det også langt mere almindeligt at stemme personligt i stedet for blot at sætte kryds ved listen, og den store partipolitik går man ikke så stærkt op i. Navnlig i de jyske landkommuner dukker alle mulige „upolitiske“ lister op under navne som „borgerlig“, „fælles“, „lokal“, „landbo-“, „husmands-“, „arbejder-“, „missions-“ o. s. v. Af de jyske sognerådsmedlemmer er mere end halvdelen valgt på lister, der ikke klart har bekendt et partipolitisk tilhørsforhold. Meget tyder på, at de små kommuner giver bedst grund for et aktivt folkestyre, hedder det i bogen, og en af dens vigtigste konklusioner er netop, at man kan modvirke den enkeltes afmagtsfølelse over for „samfundsapparatet“ ved at lægge flere opgaver ud til løsning i de små kredse, sogneråd og byråd, hvor menigmand kan overskue forholdene og selv kommer til at bære følgerne, hvis han og hans naboer kludrer med tingene.

BLIVER TIL

orslag frit kan diskuteres, uden at „bordet fanger“. Folketingsudvalgene sammensættes forholdsmæssigt efter partiernes mandattal og rummer tingsmedlemmer, der er særligt sagkyndige på feltet. Udvalgsarbejdet resulterer i en

udvalgsbetænkning, som dog i dette tilfælde trak noget ud, idet arbejdet blev afbrudt af nyvalg til folketinget. Regeringen skiftede, og den nye undervisningsminister Jul. Bomholt genfremsatte lovforslaget, en ny behandling med påfølgende udvalgsarbejde fulgte, denne gang afsluttet med en udvalgsbetænkning med en række ændringsforslag, der tiltrådtes af ministeren. Så kom

behandlingen, hvor udvalgsbetænkningen drøftedes i

enkeltheder, og ændringsforslagene vedtoges. Samtidig vedtoges hele lovforslagets overgang til 3. behandling, hvor det samlede lovforslag sættes til slutdebat og afstemning, der sluttede med enstemmig vedtagelse. Forud for 3. behandling var dog gået en kort, fornyet udvalgsbehandling. Senest 30 dage efter folketingets vedtagelse forelægges lovforslaget kongen til underskrift, også ministeren prenter sin autograf, og den færdige lov kan endelig offentliggøres i „Lovtidende“.

Tilbage står at tilføje, at den nye grundlov af 1953 åbner adgang til folkeafstemning om vedtagne love, dog ikke skattelove, finanslove, lønningslove og enkelte andre love.

KONGENS UNDERSKRIFT

OR PARTIERNES
VEN FASTLÆGGES

VOR ORDFØRERE
OG UDVALGS-
MEDLEMMER
UDPEGES

DEPUTATIONER OG
HENVENDELSER

NEDSÆTTELSE AF
FOLKETINGSUDVALG

UDVALGS
BETÆNKNING
MED
ÆNDRINGS-
FORSLAG

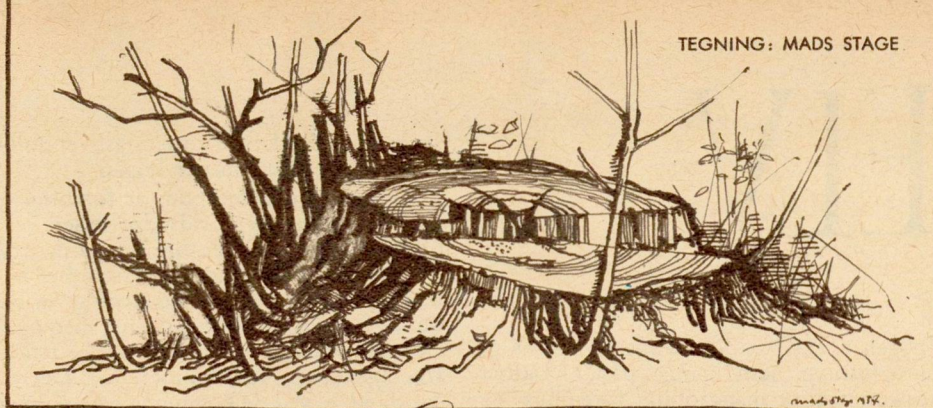
APRIL
1954

3
BEHANDLING

UDVALGSBEHANDLING;
MINDRE ÆNDRINGS-
FORSLAG

2
BEHANDLING

ADGANG
FORBUDT

TEGNING: MADs STAGE

DET Gamle TRÆ

FORLEDEN DAG så jeg i en initiativrig provinsby nogle arbejdere, der var ved at fælde et gammelt lindetræ. Vi var et par stykker, der var standset op, og endelig så vi stammen synke om, som en tyr, der slås for panden.

Engang havde det træ været en lille vinget frugt, der måske såede sig selv — jeg bøjede mig over den friske, hvide stub, hvor årringene tydeligt kunne ses. Det var et forholdsvis gammelt træ. Der gror træer her i landet, som er ældre end sproget, ja end det danske folk selv; men dette lindetræ var naturligvis kun en årsunge — to, tre hundrede år vel. Man tæller et par og fyrrer år frem i årringene — det er ingenting, og alligevel er vi på den anden side den første krig — da bjerne kostede 8 øre — endnu nogle årringe, og vi er ved 1901, et skæbnsvangert år for

træet, for det var det år, at „Dansk motorklub for køretøjer, som ikke køres på skinner“ blev stiftet ...

Vi tæller videre: 70, 71, 72 ... vi når til 1878, hvor Socialdemokratisk Forbund stiftes ... 98 ... 99 ... 100 ... stadigvæk er ringene store og kraftige ... hvad skete der i 1857? Hele landet vandede sig efter den store kolera-epidemi.

Endnu nogle årringe ... 1812 ... Statsbankerotten står her antegnet i bugtet ring ... 1801 var et bedre år, ernæringsmæssigt, i hvert fald for træerne ... dobbelt så meget ved er lagt til som året før ... et par centimeter inde — og vi er i 1795, da en stor ildebrand hærgede København, og titusinder blev hjemløse. Allerede da har dette træ været af anselig højde og har rejst sin krone over et bindingsværkshus.

Historikerne fortæller os om et lykkeligt år for Danmark, i slutningen af 1780'erne ... det var dengang, vi havde vor sidste krig med svenskerne, og det år, da bonden blev løst fra stavnen — det år skal der have stået en sydlandsk sommer ind over Danmark. Lo og lade blev fyldt med så rig en høst, at ingen i mands minde havde set mage, — jo, her er det antegnet — en bred, kraftig understregning i stivnet vækstved. Det år, siger lindetræet, var 1788 ...

Nogle centimeter længere inde: 1728. Den første store ildebrand, som lagde København i aske ... 1700 ... vor tidsregning laves om ... 1688 ... Assistenshuset i København oprettes. (Nu kan man pantsætte sin vinterfrakke) ... ja, nu tæller vi med spidsen af et fint knivsblad ... åreerne hober sig op i fine ringe ...

— Nå, professor! Skal vi så se at få gang i pusterørene! siger en af arbejderne. Kammeraten og jeg skal til at save, når du er færdig med at snuse til savsmulden ...

Jeg retter ryggen, smiler til arbejderen og stiller ham et spørgsmål.

— Hvordan det føles at fælde et gammelt lindetræ?

Tjah ... ser du ... det er jo akkord, og den er det samme for bøg og eg og lind, men bøg og eg er der en masse brok med, så det gi'r meget mere end lindetræ. Jo, det føles dejligt at fælde et godt gammelt lindetræ med en masse brænde i!

KELVIN LINDEMANN

SOMMERSKO 1957

Khakifarvet spejdersko
m. 16forstærkning.

Dess. 1107
str. 28-35 9,00
„ 36-39 10,50
„ 40-48 11,55

Hvid ballerina
m. blå besætning.
Dess. 427
str. 28-35 9,70
„ 36-39 10,75

Hvid
eller gul
pige remsandal
m. birkosål
Dess. 1872
str. 24-27 14,05
„ 28-35 15,30

Hvid eller rød berne-sandal.
Dess. 452
str. 20-27 6,90
kun hvide str. 28-35 8,00

Blå „LION“,
en tennissko
i særklasse,
transparente
gummisåler med
hidtil ukendt
slidstyrke.

Dess. 702
str. 24-27 8,70
„ 28-35 9,90
„ 36-39 11,80
„ 40-48 12,90

i BRUGSEN

Præriens vilde heste

TRIVES I ØSTJYLLAND

Danmarks fornemste heste tumler sig på 250 tdr. land på lippizaner-stutteriet „Spjarupgård“

PÅ EN MARK udenfor Egtved på Vejle-egnen græsser Danmarks eneste vilde heste. Otte smukke, blanke heste tumler sig på et ikke mindre end 250 tdr. land stort areal i fuldkommen frihed. Ingen af dem har nogensinde haft seletøj på – endsi-
 gende kendt til dressur.

Det lyder utroligt, at der skulle findes vilde heste i Danmark – men det er altså tilfældet. Stutteriejer Svend Lund, „Spjarupgård“, har lagt sin smukke ejendom i dalstrøget omkring Egtved-åen ud som græsgang for sine kostbare lippizaner-
 heste, af hvilke han er storleverandør til europæiske cirkus og rideskoler.

Samtlige Svend Lunds heste er af lippizaner-blod, Europas fineste heste, og det er udviklingen indenfor hesteavl, som har medført, at de fornemme dyr nu kan eksporteres fra den smukke gård. Den sidste verdenskrig ødelagde nemlig de fleste store mellemeuropæiske lippizaner-
 stutier, og herved fik Svend Lund chancen. I dag har hans dyr et meget fint navn og kendes i de allerfleste store cirkus.

Lippizaner-hesten er nemlig mere intelligent end andre hesteracer – mener Svend Lund, og han beviser sin påstand med den kendsgerning, at skønt hestene færdes ude i naturen det meste af året, varer det kun ganske kort tid, før de fatter dressørens hensigter og meninger. Lippizaner-
 hestene på Spjarupgårds marker viser i deres daglige færden ganske umiskendelige tegn på, at de nedstammer direkte fra vil-

de araberheste. Hvis det sker, at en hund kommer ind bag hegnet, hvor hestene går, jager hingsten straks hopperne sammen i en klump, hvorefter hele flokken gør fælles front mod fredsforstyrrelsen. Da en hoppe sidste sommer fødte et føl ude på marken, dannede alle de øvrige heste en beskyttende ring udenom den nyfødte, og det var vanskeligt for Svend Lund at komme frem til mor og barn.

Lippizanerracen har eksisteret lige siden middelalderen, og de er kunstigt fremelsket af arabiske heste, der i sin tid indførtes til Spanien. De østrigske kejsere var store yndere af den rappede hest, og de kejserlige dyr blev samlet på stutier på Adriaterhavsoen Lippiza, hvorefter dyrene fik navn. Efter tur sendtes dyrene til dressur på den berømte rideskole i Wien, og det er denne dressur, der er baggrunden

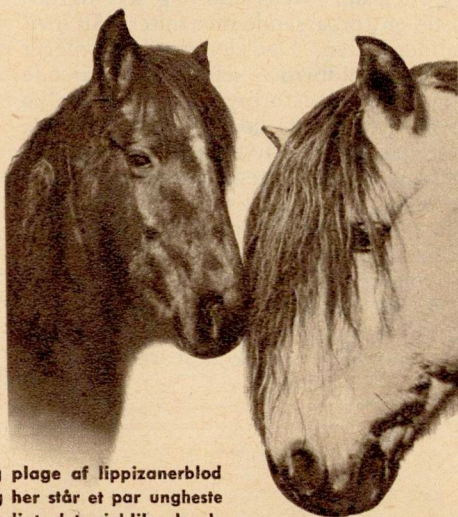
for, at lippizanerne i dag er fremragende cirkusheste.

Den danske bestand nedstammer i lige linje fra de østrigske lippizanere, og der har været lippizanere gennem adskillige år på stutiet ved Egtved. Svend Lund købte i begyndelsen af trediverne hingsten *Pluto Stål* fra Østrig. Sammen med en skimmel af fint Frederiksborg-blod blev Pluto Stål begyndelsen til de danske lippizanere.

Det kan ikke nægtes, at Svend Lunds dyr gennem årene er blevet stærkt indavlet, men det har vist sig, at denne omstændighed blot har bevirket en kraftigere understregning af deres cirkusevner. Racen er særdeles intelligent, og det varer forbløffende kort tid, før den tidligere helt vilde hest er blevet perlevenner med sin dressør.

Det er et både ejendommeligt og smukt syn at se Svend Lunds heste komme jagende i fuld galop over det store areal. I fuldkommen ubændig frihed stejler hingsten og fægter med forbenene, hvorefter hele flokken forsvinder ind i en skovtykning.

Men det er ikke nogen overvældende lukrativ forretning at opdrætte lippizanere. Cirkus-antallet svinder ind år for år – og man skal som Svend Lund være en ualmindelig stor hesteven for at ville påtage sig dette arbejde. Hans hesteavl gennemføres af en stærk personlig kærlighed til og interesse for lippizanerne – de fornemste heste i Danmark.

Øverst ses en flok hopper og plage af lippizanerblod på „Spjarupgård“s marker, og her står et par ungheste i stalden og afventer utålmodigt det øieblik, da de

BÅL og BRAND gjorde ikke folk mere *sædelige*

BÅL OG BRAND, halshugning og hovedet sat på en stage, offentlig piskning, livsvarigt tugthus, landsforvisning, udstødelse af det kirkelige samfund og bøder, der var ganske ruinerende for almindelige mennesker – de straffe, hvormed lovgivningen for et par hundrede år siden søgte at værne sædeligheden i den danske befolkning, giver et stærkt indtryk af, at vore forfædre så uhyre strengt på enhver overtrædelse af det sjette bud, og at de hårdeste straffe var den vis, som indlod sig på et kønsligt forhold uden for ægteskabets rammer.

Med sin nye bog *Sædelighedsforhold blandt landbefolkningen i Danmark i det 18. århundrede* (Det danske Forlag) dokumenterer kulturhistorikeren Georg Hansen imidlertid, at dette indtryk er ganske fejlagtigt. Trods enevoldsmagtens strenge lovebud var der i det 18. århundrede væsentlige kredse af samfundets dannede lag – d. v. s. dem, der udgjorde datidens „offentlige mening“ – som åbent vedkendte sig det tilladelige i løse forbindelsers eksistens.

Først da man nåede ind i det 19. århundrede, i romantikkens periode, skete der et omslag, så den offentlige mening kom nogenlunde i overensstemmelse med paragrafferne.

En helt tredje ting var imidlertid befolkningens praksis. Trods den officielle fordømmelse af dem, der „søge seng med hverandre, førend de er viede sammen i kirken“, indtraf den første fødsel i ca. halvdelen af alle ægteskaber, inden der var gået 9 måneder efter vielsen, og i en tredjedel af alle tilfælde var der end ikke gået 9 måneder efter trolovelsen. Georg Hansen har undersøgt, om det havde nogen betydning på dette område, hvorvidt præsten i et sogn hørte til den strengeste pietistiske skole eller en mildere kirkelig retning. En sådan sammenhæng synes imidlertid ikke at kunne spores, ej heller nogen virkning af omslaget i den offentlige mening.

Først når man kommer helt op i begyndelsen af vort århundrede, falder an-

tallet af „for tidlige“ fødsler betydeligt. Georg Hansen mener, at årsagen da er at søge i den sociale højnelse, som blev brede lag af både by- og landbosamfundet til del i slutningen af det 19. århundrede. Den bevrirkede, at bestræbelserne for at komme til at se ud som højrestående lag gjorde sig gældende i langt videre kredse – og et af udslagene var, at man nu i højere grad fulgte det autoriserede ideal. Med andre ord: den honnøret ambition udrettede, hvad lovens trusler og præstens formaninger ikke havde formået.

I det 18. århundrede var sædvanerne imidlertid så uforanderlige, at de gejstlige og verdslige myndigheder så sig nødsaget til at indrette lovens fortolkning efter kendsgerningerne. Således regnede man i reglen uden videre et barn som ægte, når blot forældrene nåede at blive trolovet inden fødslen – ja, ofte var man endnu mere liberale. Georg Hansen har f. eks. fundet et tilfælde frem, hvor en pige fik sit barn akcepteret som ægtebarn, skønt fødslen indtraf før både trolovelse og ægteskab, og da enkemadam True i Sindal i 1761 nedkom et år efter mandens død, resolverede biskoppen over Ålborg stift, at også dette barn kunne betragtes som ægtebarn.

En del fødsler var der dog naturligvis, som ikke på nogen måde kunne hales ind under begrebet „ægte“. Højest med antallet af „uægte“ børn lå Vendsyssel, hvor ca. 41½ pct. af samtlige børn fik dette stempel, lavest Lolland-Falster med ca. 2½ pct.

Noget af det mest overraskende ved Georg Hansens bog er dens dokumentation af myndighedernes – specielt de gejstliges – overbærenhed, når der var tale om brud på sædelighedsbestemmelserne. Man straffede på disse områder i reglen kun, når det var ganske umuligt at sno sig uden om lovens bud. Og selv da udvistes en forbavsende humanitet målt med datidens alen. Dødsdomme blev meget sjældent fuldbyrdet, selv når der var tale om sædelighedsforbrydelser, for hvilke loven faktisk satte dødsstraf som normen. Det gjaldt f. eks., hvis en person tre gange blev grebet i ægteskabsbrud. Man kunne endog komme ud for, at en dødsdom ved benådning omsattes til 8 dages arrest på vand og brød, hvilket dog må kaldes en følelig rabat.

At de fleste forældre, som kom for skade at ligge et spædbarn ihjel, slap med en bøde på nogle få mark, forekom-

Ved sin første kirkegang efter en fødsel blev moderen modtaget i våbenhuset af præsten – den situation, Christen Dalsgård har skildret i det her gengivne maleri. Var barnet „ægte“, førtes moderen til sin plads blandt menigheden, men var det „uægte“, måtte hun først gøre offentlig skrift i hele menighedens påhør, fortælle hvem faderen var og bede om tilgivelse.

mer vel ikke nutiden at være udtryk for nogen særlig mildhed. I vore dage betragtes sådanne tilfælde jo som tragiske ulykker. Men disse sager var i det 18. århundrede så hyppige, konstaterer Georg Hansen, at man her utvivlsomt stod over for en af datidens mest anvendte former for børnebegrænsning.

Georg Hansen har brugt over 10.000 timer på at samle materialet til sin bog. Det svarer til fulde 4 år, hvis man regner det ud i 8 timers arbejdsdage, men her er tale om fritidsarbejde, og derfor har det strakt sig over en halv snes år.

En af hans væsentligste kilder har været datidens kirkebøger, men de er næsten alle i mangelfuld tilstand. Mange er kun opbevaret i brudstykker, andre har lidt overlast ved opbevaringen, og desuden lavede datidens præster ofte overstrengninger og klatter, som umuliggør læsningen.

Foruden et bjerg af sådanne gamle folianter har Georg Hansen arbejdet sig gennem læssevis af tugthusprotokoller, retsafgørelser og bispearkivalier – samt det 18. århundredes samlede danske romanlitteratur, 60 originale romaner og 230 oversatte. Endelig har han også studeret datidens seksualvejledende litteratur, som bl. a. omfattede et værk på 13 bind.

Da materialet var samlet og bogen skrevet, måtte den skæres ned til det halve, for at den kunne udgives – og for yderligere at få udsalgsprisen ned, har forfatteren givet afkald på sit honorar. – Georg Hansen refererer disse kends-

*H*verken loven eller kirken kunne få vore forfædre til at rette sig efter den autoriserede moral, fastslår kulturhistorikeren Georg Hansen i en bog om sædelighedsforholdene i det 18. århundrede

gerninger uden bitterhed. Han konstaterer blot, at sådan er nu engang kårene for den, der vil drive historisk forsker- og forfattervirksomhed her i Danmark uden at høre til den lille kreds af historikere, som er ansat ved universiteter og arkiver. Selv har han nu i over 20 år studeret tilstandene i det 18. århundrede, samtidig med at han har passet en lærergerning, først ved højskolerne i Ask, Vesterdal og Rødding, i de sidste 7 år ved real-skolen og gymnasiet i den vestsjællandske stationsby Høng.

De første 10 år gav de to kulturhistoriske værker *Degnen* og *Præ-*

sten. Både de og den foreliggende bog har vakt smigrende opmærksomhed. Sammenligninger med forrige generations store kulturhistoriske skribent, Troels-Lund, synes at falde alle anmeldere let, skønt der i virkeligheden er en betydelig forskel både i forsknings- og fremstillingsmetode. Georg Hansen samler sine skildringer om bestemte samfundstyper, men det, han sigter imod, er ganske åbenbart, at hans værker tilsammen skal give en kulturhistorisk kortlægning af den danske landbobefolknings liv i det 18. århundrede.

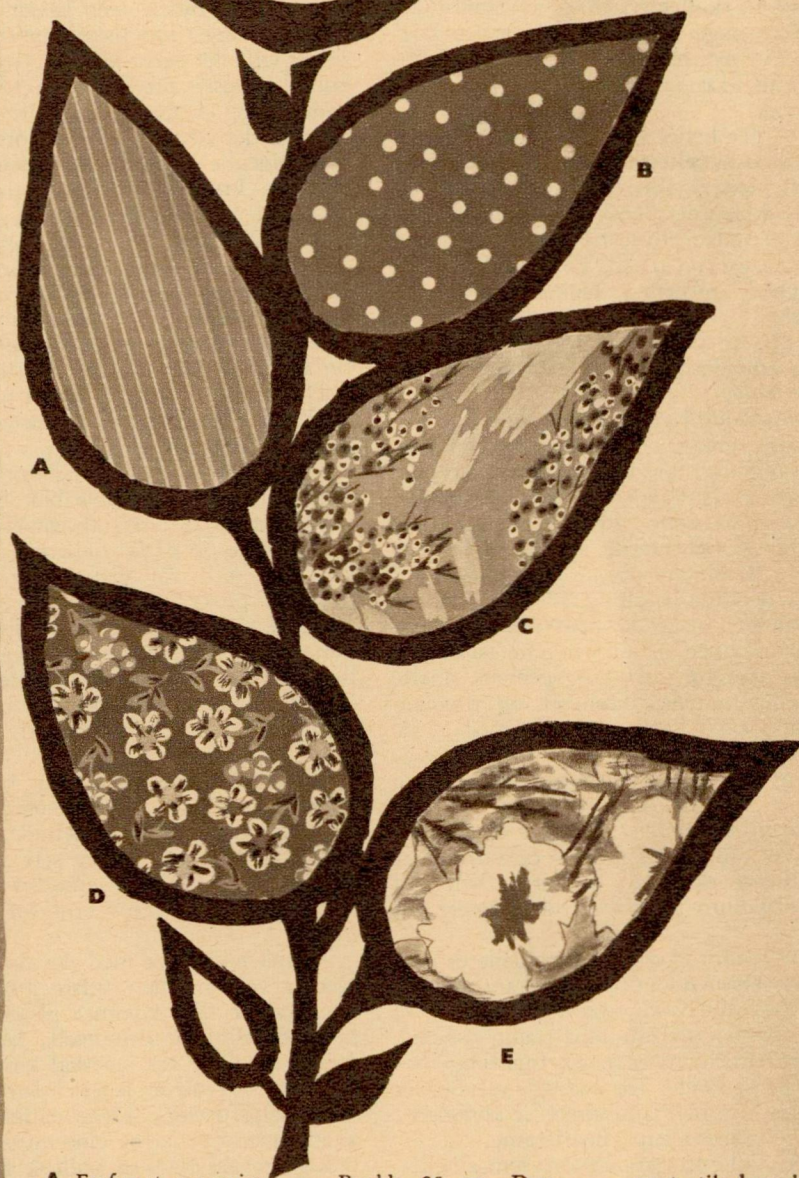
Den næste bog, Georg Hansen sysler med, bliver dog nærmest en studie i en side af bykulturen. Den kommer til at handle om prostitutionen, men derefter agter han at vende tilbage til landbobefolkningen med en bog om sundhedstilstanden.

Det arkivmateriale, han skal bruge, må han til Slagelse eller til København for at studere – og desuden underviser han 40 timer om ugen.

– Det er besværligt at drive historisk forskning på den måde, indrømmer Georg Hansen. Men det går da. Jeg er jo heller ikke gift ...

Nogen vil måske spørge, hvad al denne gamle snak kommer folk i det 20. århundrede ved. Kulturhistorie har imidlertid, siger Georg Hansen, sin store berettigelse ved at gøre det muligt for nutidsmennesket at få en mere præcis opfattelse af sig selv og en bedre mulighed for at bedømme baggrunden for sine handlinger. Ikke mindst på områder som det, bogen om sædelighedsforholdene behandler, foretager mange mennesker en forkert bedømmelse af deres egne og deres børns problemer, fordi de har en skæv forestilling om udviklingen og idealiserer fortiden. Sætter man sig nærmere ind i tingene, vil man opdage, at forskellen fra det 18. til det 20. århundrede næppe er så stor.

stoffer til sol og forår

A Ensfarvet merceriseret, smudsskyende satin, stribet bomuld, krympe- og krølfrit. Ingen eller kun let strygning. Bredde 90 cm. Ensfarvet hvidt, lyseblåt, rosa, gult. Dess. 16635 C. Pr. m 13.60.

B Moderne, krølbehandlet Kristall, rødt, marine, petrol eller fraise.

Bredde 90 cm. Dess. 16641 C. Pr. m 10.65.

C Krølbehandlet, krympet bomuldssatin, meget fin kvalitet. Behøver ingen eller kun let strygning. Dess. 16600. Bredde 90 cm. Pr. m 6.10.

D Haircord i dejlige mønstre og farver. Vel-

egnet til børnekjoler. Dess. 16611. Bredde 68 cm. Pr. m 2.65.

E Lækkert, krølbehandlet bomuldssatin, 68/70 cm. 6 moderne farver. Pr. m 8.10.

Alle farver er sol-, lys- og vaskeægte.

– og så får De endda dividende

DET BETALER SIG AT KØBE I BRUGSEN

Også en rationaliseringsskrue kan gå over gevind

GDR. LAURS LAURSEN, Rustrup, skriver følgende i anledning af hr. Krogh Petersens indlæg i diskussionen om de såkaldte andelsstalde i *Samvirke* nr. 7:

– Det ændrer ikke noget ved tingene, at man giver de samme ting et andet og misvisende navn. Andelsstaldene er kollektivisering af landbruget. Og jeg har ikke noget mod denne form for landbrug, fordi det er nyt, eller fordi det er anderledes, end vi er vant til i Danmark, men fordi jeg mener, det ikke er godt.

Førresten er det heller ikke nyt. Vi har jo før i tiden haft landsbyfællesskab med fællesdrift af jorden og fælles kvæghyrder. Men det blev et umådeligt fremskridt for det danske landbrug, da gårdene blev flyttet ud og hver fik sit eget at passe, på eget ansvar og egen risiko. Fremskridt i interesse, i dygtighed, oplysning, tankehorisont – og da i særdeleshed i arbejdslyst. Menneskene er jo således indrettet, at alt arbejde trykker langt hårdere den, der arbejder for andre, end den, der arbejder for sig selv.

Derfor kan arbejde i et kollektivt landbrug meget vel føles som fremskridt i lande, hvor bønderne før i tiden var slaver og livegne under en lille klasse jordejere – men ikke i vore dages Danmark.

Fællesforetagender som andelsmejerier, andelslagterier, andelscementfabrik og lignende, understøttede og fremhjælp netop udstykningen af jorden til selvstændige landbrug, idet den enkelte ikke kunne anskaffe sig de nødvendige mejeribygninger og maskiner, og den enkelte landmand stod magtesløs over for udbytning gennem smarte forretningsmænds sammenslutninger og ringdannelser i indland og udland, samtidig med at de mange andelsforeningers drift stillede umådelige krav om større oplysning, viden og indsigt, ikke blot til lederne, men til alle bønderne. Al sammenligning med disse andelsforeninger og med en andelsstald, hvor arbejde skal ledes og udføres af specielt uddannede eksperter, er derfor helt ved siden af og et kulturelt tilbageskridt i stedet for fremskridt.

De kvægløse landbrug og andelsstaldene er ikke en følge af de selvstændige bønders trang og lyst til stadig kortere arbejdstid, ugentlig weekend og 3-ugers sommerferie, samtidig med stadig stigende løn – hvad der naturligvis er meget forståelige ønsker for alle, der arbejder for andre – men de er en følge af den klemme, landbruget er kommen i med utilstrækkelig medhjælp i bedrifterne.

Når bønderne ikke kan konkurrere som arbejdsgivere med byernes industri og handel om medhjælp, er det fordi disse erhverv kan lægge de stigende lønudgifter over på varepriserne, hvad bønderne ikke kan. Det er ikke fordi industriens og handelens mænd bedre forstår at følge med tiden, eller er klogere, dygtigere og bedre arbejdsgivere.

Dertil kommer, at landbrugsvarerne på alle markeder må kæmpe med aftagerlandenes beskyttelse af deres egne landmænd, mens den danske industri beskyttes – en beskyttelse, som landbruget også må betale. Når dertil også kommer store befolkningsgruppers for store forbrug, som må bekæmpes med kreditindskrænkninger og høje renter, der rammer landbruget lige i hjertekulen, så er det vist forklaring nok både til de kvægløse landbrug og til de fortvivlede forsøg med andelsstaldene, samtidig

med at hr. Krogh Petersen og andre kan finde forklaringen deri til min reaktionære indstilling til „moderne fremskridt“.

Jeg deler heller ikke K. P.s mening om, at fremskridt kan udmåles efter „produktion pr. arbejdstime“. De kæmpestore mejetærskere har en stor produktion i timen, men passer til dansk landbrug som blåhvaler i små fiskedamme. Økonomisk fremskridt ville det derimod være, hvis vi så nogenlunde kunne tilpasse produktionen til afsætningsmulighederne, og en meget stor kulturel og folkelig vinding vil det være at finde en form, der kunne medføre stigende interesse for arbejdet hos de enkelte udøvere. Interesse for det daglige arbejde er een af de allerstørste livsværdier.

Jeg vil derfor heller ikke opgive håbet om, at det danske landbrug kan bevares i den form, vi kender det og holder af det – og som i den grad har vakt næsten hele verdens interesse, så delegationer fra snevejs af andre lande kommer hertil for om muligt at lære os kunsten af.

Det ser dog for tiden meget mørkt ud for dansk landbrug. Og hvad kan der så gøres til forbedring af de dårlige forhold?

På Fyn har 15 landmænd bygget en andelssvine-stald til 3000 svin. Hvis blot halvdelen af landmændene fulgte disses eksempel, ville svinebestanden komme op på 20 mill. stk. Vi har nu 5 mill., som er 1 mill. for mange. Det er vist ikke vejen til bedre priser.

Bedre ville det være at tvangsreducere sobestanden. Man kunne passende begynde hos alle de handelsmænd, købmænd, barberer og dyrlæger, der nu udstationerer grisesøer hos kapitalfattige landmænd til 30 pct. årlig rente, og søge at hjælpe de sidste på anden vis.

Yderligere nedskæring af kroneværdien eller kunstig forhøjelse af hjemmemarkedspriserne er også nærmest ufremkommelige veje. Men man kan tro, at de lave priser i sig selv vil få forbruget til at stige, hvis butikspriserne vil følge med nedad. Det må andelsbutikspriserne sørge for gennem reklame.

Vi må reklamere med det danske sommersmør. Det er verdens mest velsmagende produkt, siger amerikanere, der kommer på besøg. Det er også helt urimeligt, at den mælk, landmanden får ca. 30 øre pr. liter for, nu skal koste 68 øre for forbrugerne. Hvorfor laver byforbrugerne ikke en mælkesalgsforening. De er da ikke pristalsreguleret allesammen og derfor uinteresserede i prisfald.

Lige meget hvilken politisk farve vor regering har eller får, kan vi forlange, at den gør alt, hvad der er muligt, for at Danmark kan komme med med vore landbrugsprodukter i de frihandelsområder, der nu forsøges udvidet, nordiske og vesteuropæiske sammenslutninger af lande. Bedst naturligvis, hvis det kunne komme til at omfatte hele kloden – ligesom FN.

Nu kommer de store årgange af unge. De vil fylde et hul i landbruget. Indskrænkning af militærstyrkerne er også på vej. Og en mere rimelig hensyntagen til landbrugets interesser trænger sig på i den indenlandske politik. Lad os derfor se tiden lidt an, før vi laver den selvstændige danske bonde om til en uelvstændig medhjælper for en eksamineret ekspert ved en „andelsstald“.

Lauris Laursen.

DEN HUSMOR, der ønsker at yde en effektiv indsats for hjem og familie, kan hente fortrinlig vejledning og mange nyttige råd på de husmoderdage, som arrangeres af brugsforeningerne, og som i de sidste sæsoner har været en enestående succes over det ganske land. Hun snyder sig selv, hvis hun ikke tager imod denne håndsækning, når husmoderdagene fra næste sæson tages op på ny.

Om de tanker og motiver, som ligger bag husmoderdagene, kan man læse nærmere i den ledende artikel på side 4.

Her vil vi i tekst og billeder fortælle lidt om, hvordan husmoderdagene former sig i praksis. De er vældig hyggelige. Selv om antallet af deltagere ofte er så stort – i et enkelt tilfælde 1500 –, er der en intim stemning tilstede, fordi alle mødes på lige fod om en fælles interesse.

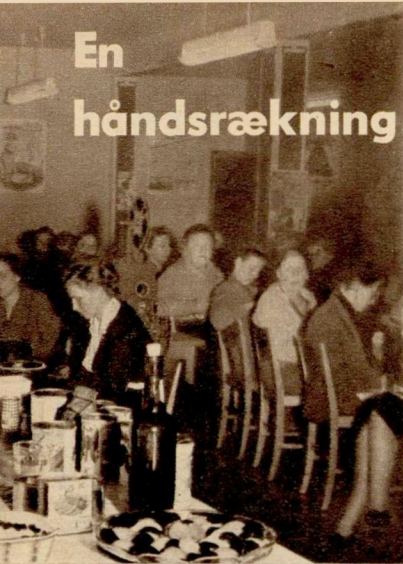
Udtrykket husmoderdag er måske nok lidt misvisende; i de fleste tilfælde er det et aftenmøde, der varer ca. tre timer.

En repræsentant for de lokale brugsforeninger byder velkommen (det burde altid være en kvinde, men det er langt fra altid, der sidder en kvinde i bestyrelserne), og så går aftenen slag i slag, saglighed og humør hånd i hånd.

Der indledes med et foredrag af en af de husholdningslærere, som er ansat i FDB. Et foredrag, som blev holdt fornylig i Lillerød, vil give et indtryk af, hvad det er for emner, der tages op.

Foredragsholderen var her frk. Mette Sandahl, som er den betydeligste drivkraft bag husmoderdagene. Hun fortalte, hvordan maskinalderen har vendt op og ned på husmode-

En håndsrækning til husmødrene

¶ Give penge ud, det kan enhver, men give dem *rigtigt* ud – det er straks en anden sag.

¶ Gå i huset, det kan enhver, men passe det *godt* – det er ikke enhver beskåret.

¶ Husmoderdagene vil lære husmødrene kunsten.

Yderst til venstre taler husholdningskonsulent Mette Sandahl, herover et billede fra afslutningen af husmoderdagen, deltagerne får prøver af FDBs produkter. Kaffebrød hører naturligvis med, herunder ses unge serveringsdamer og nederst på siden glade husmødre fotograferet under det hyggelige samvær.

Der bydes velkommen til brugsforeningernes husmoderdag i Lillerød, og så ruller programmet slag i slag. Som regel bortloddet de retter, der er fremstillet ved demonstrationerne, og herunder ses en husmoder med en dessert, overrakt hende af husholdningskonsulent Mette Sandahl (til venstre).

rens tilværelse. Det er helt andre egenskaber, der kræves af hende nu end før, men har hun formået at omstille sig? Ikke ganske. Alt for mange søger stadig at leve op til det gamle husmoderideal og forsømmer til gengæld nogle af de opgaver, som den moderne tilværelse stiller.

Efter foredraget følger en demonstration med masser af praktiske råd – det kan være vedrørende madlavning, udnyttelse af ovn, husholdningsredskaber, anvendelse af konserver o. s. v.

Apropos konserver: mange husmødre synes, det går deres ære for nær at servere konserver. Lad os dog med glæde tage mod de lettelser, der bydes os, og bruge den fritid, vi får forærende, til at skabe rigere og glattere mennesker – det kan nok tiltrænges i vor forjagede, mekaniserede tidsalder. At der skulle være mindre „næring“ i konserver er overtro; vitamintabet er oftest større i hjemmene end på fabrikkerne.

Også i rent bogstavelig forstand hænder det, at deltagerne „går hjem med noget“. De madvarer, fade og skåle, som anvendes til demonstrationen, bliver ofte fordelt blandt deltagerne ved lodtrækning.

Til alle er der brochurer med gode opskrifter, eventuelt vanker der en lille gave ved udgangen.

Der vises også film – om rigtig ernæring, om tapetvalg, redskabernes betydning o. s. v. Og når lyset atter tændes i salen, står der Cirkel-kaffe og hjemmebagt kage på bordene.

Den store tilslutning til husmoderdagene viser, at husmødrene har behov for dem. Lad os håbe, at de tillige skaber bedre kontakt mellem husmødrene og brugsforeningerne. Det er vigtigere end nogen sinde.

T. S.

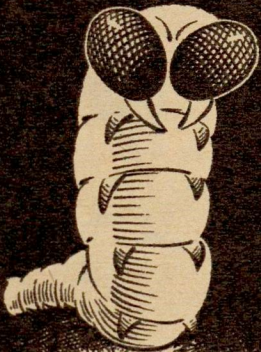

Alle varer var naturligvis prismærkede i børnenes brugsforening – på skiltet til højre gives besked om indlevering af kuponer til brug for overskudsudbetalingen. Børnene havde gemt deres kassekvitteringer og fik ved at frem-

visе dem udbetalt hele 5 pct. dividende. Til højre lejrbrugsforeningen, der var centralt placeret ved den provisoriske port til teltområdet, og nederst en finsk dreng på indkøb i brugsforeningsteltet, betjent af en af de valgte „funktionærer“.

MØL

-et uhyre på larvefodder...

imprægner med

IMPRÆGNERER I INDIL 2 ÅR

Hvad børnene lærte i teltlejren

I det solbeskinnede græs foran teltindgangen sidder en flok børn og diskuterer et af de aller vigtigste problemer for en teltlejr, nemlig forsyningen med varer. Nogle af børnene er „repræsentantskabsmedlemmer“, andre „funktionærer“ i den primitive brugsforening, som har til huse i det nærliggende telt, og som børnene har startet i fællesskab ved hjælp af en andelskapital på 50 øre pr. medlem. De folkevalgte ledere af brugsforeningen – ingen af dem er over 15 år – træffer selv bestemmelse om vareudvalg, priser og åbningstider, men mødes regelmæssigt med medlemmer og tillidsmænd for at aflægge rapport om foreningens økonomiske resultater og andre interessante spørgsmål.

På den måde får børnene indblik i den demokratiske styreformens virkemåde, når det gælder brugsforeninger, og de får samtidig en levende fornemmelse af, hvordan de får mest muligt ud af de knappe penge, når de arbejder sammen om fremskaffelsen og fordelingen af fornøden-

hederne – et fællesskab, som er helt i samklang med lejrånden.

Ideen med at lade de unge drive egne brugsforeninger på feltfod i ferielejre løb allerede af stabelen sidste sommer i Sverige, men fortjener efterfølgelse herhjemme som et glimrende middel til at vække børnenes og ungdommens interesse for brugsforeningstanken – et alvorligt problem i oplysningsarbejdet her såvelsom i Sverige. I de Unge Ørnes sommerlejr uden for Stockholm i 1956 blev over 1000 børn medlemmer af lejrbrugsforeninger, hvoraf der stiftedes tre, og for at sikre den bedst mulige organisering både af det praktiske arrangement og af oplysningsindsatsen udsendte Stockholms store brugsforening Konsum en repræsentant til lejren som rådgiver. Alt salg skete mod kontant betaling, og på sidste lejr-dag opgjordes den samlede omsætning til næsten 20.000 kr.

Ja, De er rigtigt
kørende på en
„LION”
– og det er både
en robust
og meget elegant
autocykle.

De kommer langt omkring på en „LION” autocykle

„Lion” har kun fordele:

To-taks REX motor, 49 cm³
Teleskop-forgaffel
17 watts lysanlæg
Lamelkobling
Ekstra lyddæmpning o. m. a.

kr. **1.065**

„LION”
fås også som
SPEEDWAY model
med indstilleligt styr
og twin-sadel

kr. **1.095**

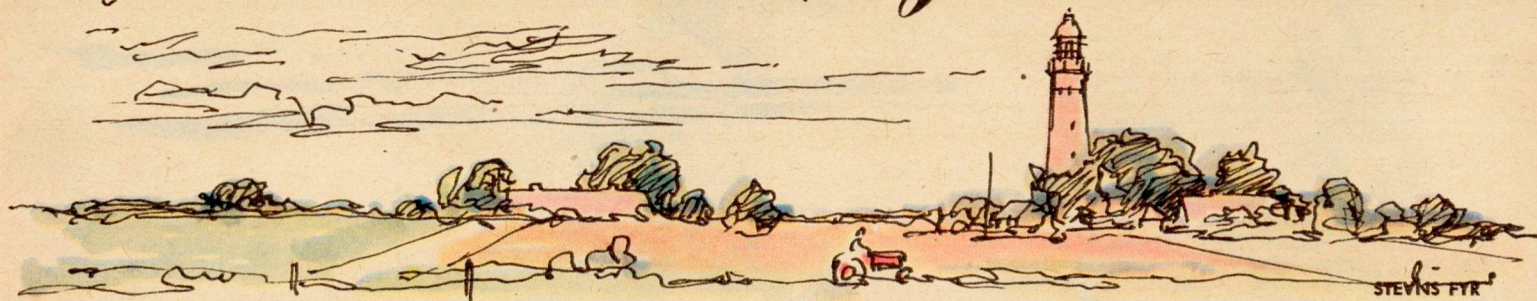
Skal De have ny cykle,
så kig på de mange
modeller FDB har – De
kan se hovedkataloget i
BRUGSEN

Fås i **BRUGSEN** og Magasin **ANVA**

Du danske
friske strand

Klintekongens herred

BREDE, GODE BONDEGÅRDE, traktorer, der på deres lærefødder kryber som kæmpeinsekter hen over den frugtbare jord, røde, trinde sjællandske køer og jerseykvæg, der er fint gråmalet og silkeblødt, smilende landsbyer, stråttækte landarbejderhuse, kirker, skove og herregårde – det er Stevns.

Fra enhver kant af herredet ser man fyrtårnet række mod himmelen som en lang, manende finger: Kom ikke for nær den farlige klint, I skippere og styrmænd, mangen god skude er slået i stykker mod strandens sten. Det er nu ikke bare fyret, man ser fra hver lille bakke og hvert vejssving, men også Gjorslevs tætte hovedbygning.

Når solen skinner på borgens massive tårn med de vældige tilbygninger, changerer limstenen, det er bygget af, i fine grå og brune nuancer. Borgen er med sine søjlesale og hvælvinger den største gotiske kridtstensbygning i Norden. Den er som så mange af Stevns kirker og gårde ligesom groet ud af klinten.

Den første ejer af Gjorslev, som man kender videre til, var Rane Jonsen. Folkevisen har gjort ham til kammersvend hos Erik Glipping, i en moderne hof- og statskalender ville han nok have titel af overkammerherre. Med Rane gik det ilde. Han blev i 1295 fanget af borgerne i Roskilde, og de lod ham radbrække. Adelspartiet, kongemorderne, var ikke videre populære blandt jævne mennesker.

Den, der byggede Gjorslev, var Roskildebispens Peder Jensen Lodehat, og bispens var i hvert fald en dygtig bygmester. Det tårn, han byggede år 1400, står godt og solidt. Senere blev Gjorslev

igen et adelsgods, og bondens plager begyndte. Landsby efter landsby blev nedlagt, og jorderne taget af herremanden. Nu er de grumme tider forbi, og nutidens Gjorslev er et veldrevent storlandbrug; men der hviler stadig en stemning af barsk herrevælde over den store bygning.

HELT UDE på den yderste klint ligger Højerup kirke. Sagnet fortæller, at den hver julenat flytter sig et hanefjed ind i landet, men havet var hurtigere, klinteskredene var ved at tage kirken med sig i dybet, og så sent som i 1928 styrtede kirkens kor i havet. Nu er bygningen sikret med vældige betonfundamenter, så skrænten ikke kan skride. Men det meste af kirkegården har havet for længst taget, og de gamle kan fortælle om, hvordan man kunne finde kranier på stranden. Havet undte ikke de døde fred.

Men står man en solskinsdag yderst på den stejle klint, ligger havet der så fredeligt, klintens hvide mure lyser milevidt i solskinnets med en bræmme af agerland eller skov for oven. Og vandet skifter i de dejligste belysninger. Det er kridtet på bunden, som giver det prægtige farvespil. Ved klintens fod leger bølgerne som små lystige kattekillinger, det svage bølgebrus blander sig med mågeskrig og lærkesang. Det er den danske strands sommersang, der lyder.

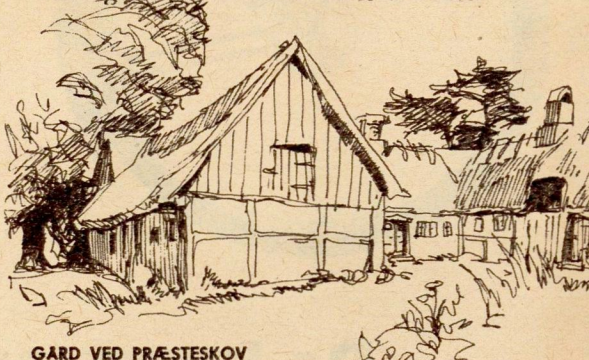
Men havet kan vise tænder og blive til et farligt rovdyr. Om Højerup kirke siges der, at den blev opført af en skipper, der havde været i havsnød og lovet Johannes Døber og Sct. Clemens en kirke, hvis de frelste ham i nøden. Det er vel kun et sagn, og der er nok ikke bygget,

kirker, men i hvert fald ofret mange vokslys til den gode skipperhelgen Klemmen.

MÅSKE ER KIRKEN opført her ved den yderste kyst for at tæmme klintens onde magter. For klintekongen eller ellekongen var farlig for mennesker. Inde i landet, på grænsen af Stevns herred, ikke langt fra Stevns å ligger hans store, træbevoksede „Elverhøj“, som har givet navn til J. L. Heibergs skuespil.

Og i klinten, ikke langt fra Højerup kirke, havde ellekongen sin hule. I den holdt efter sigende sørøvere til. Fra klintens top kunne de holde udkig efter fredelige handelsskibe, i hulen havde de deres næsten utilgængelige fæstning.

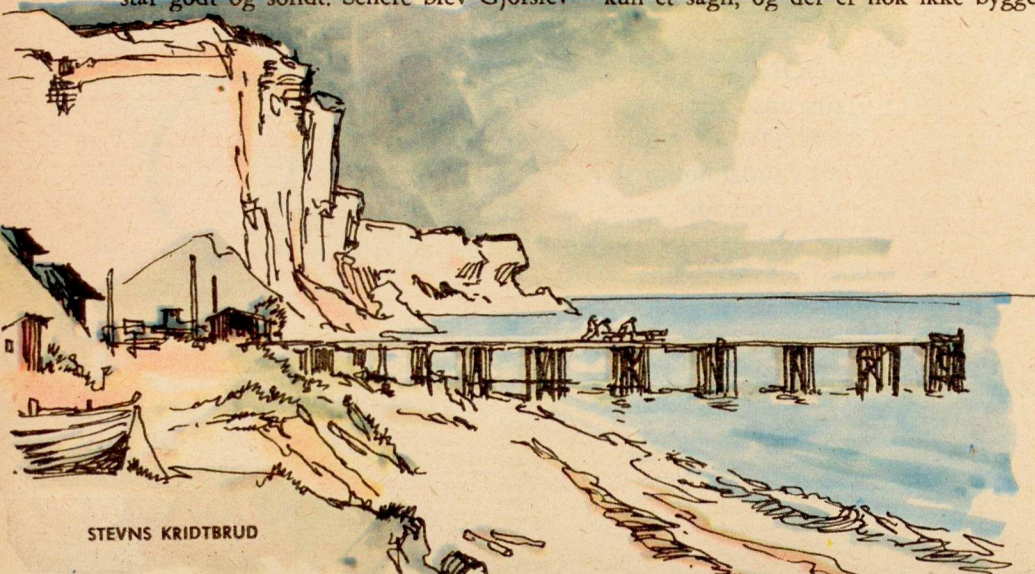
Nu er klintekongens hule styrtet sammen og mindet om sørøvernes bedrifter

GARD VED PRÆSTESKOV

vejret hen. Men endnu findes i Store Heddinges gamle fæstningskirke et lille rum, der kaldes „Ellekongens kammer“. Så langt op i tiden har ellekongen eller klintekongen været levende virkelighed på Stevns.

DEN LILLE landsby Præsteskov er så idyllisk som et træsnit af Christian Winther med sine velholdte gårde og stråttækte huse. Og her kommer man ind i Gjorslevskovene, der ikke ligner andre skove på Sjælland. Der er Gjorslev bøgeskov med vældige slugter og „fald“. Det er et stort og dramatisk bevæget landskab, som har klædt sig i skovdragt, med bakker, dale og hulveje. Små bække klukker af sted, undertiden bliver skoven til mose med en helt tundraagtig vækst. Højt over trætoppene sejler en musvåge, måske har den fået øje på sit bytte, som den langsomt cirkler om, indtil den slår ned med næb-

STEVNS KRIDTBRUD

bet som et spyd og de grådige kløer parat til at gribe og dræbe. Men de tykke fasaner lunter fredeligt over skovvejen, det er knap nok, de gider flytte sig, når man kommer i nærheden af dem.

I Søholm skov sænker landet sig, klinten er der ikke mere, men er blevet til en stenet strand. Underskoven er tæt og fugtig, vældige ege og majestætiske fyrretræer hæver sig over kratskoven, hvor man langt fra havet kan se hele sivskove med tærne i bløde. Skoven går helt ned til stranden, og hist og her ser man en væltet

i rigtig kontakt med skoven og naturen. Han leder arbejdet, han må være både her og der, men han har også glæden ved det. Og det er slet ikke til at fortælle, hvor skoven er køn en tidlig sommermorgen, når bølgerne ligesom kæler for stranden, og alting er dugvådt og friskt. Så ved man, at man ikke vil bytte med nogen.

MOD NORD går vejen videre forbi Strøby Ladeplads og Strøby Egede, en lav og dejlig kyst. Ude i vandet er der bygget

nok inden længe ligge som en træløs strandvold igen. Men endnu dufter her krydret af fyrreskov.

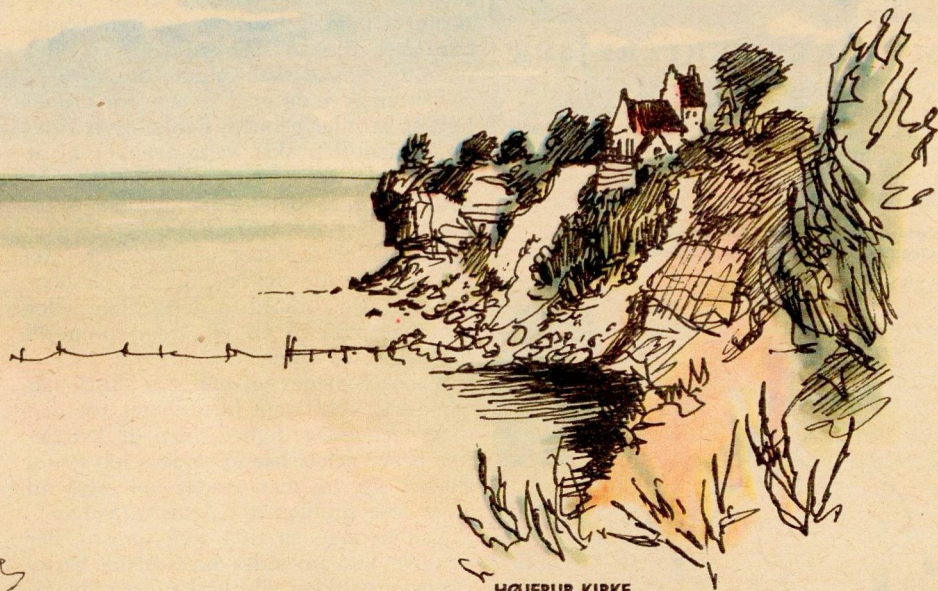
Et stykke vej følger man med Tryggvælde å, og når man passerer dens udløb i Køge bugt, er man ude af klintekongens rige. Her i nærheden af udløbet finder man hans ridehest opstaldet. Det er en stor kampesten, og klintekongen må have haft kraftige sporer og have forstået at bruge dem, når han ønskede at ride en tur gennem sit herred. Nu sidder en stor havmåge på stenen og hviler sig.

Der er noget sært melankolsk over den hvide fugl, det er som den grubler sorgmodigt over tilværelsens problemer. Har den næringssorger her ved den lavvandede bugt, der er så fuld af fisk?

SOLEN er ved at gå ned, og den blikstille bugt stråler i alle prismets fine og skære farver. Naturen er en stor maler. Et steds fra hører man en fiskerkutters motordunk, ellers er her ganske stille. Det er, som en velsignet fred er dallet ned fra den blåblakkede aftenhimmel.

Kirkeklokken i Strøby ringer solen ned, og en fjern klokke svarer, måske er det kirkeklokken fra Valløby. En aftenbrise får pludselig vandet til at skumme helt inde ved stranden, det klukker og risler i sten og grus, det er, som om havet vil synge en venlig lille aftensalme til den kyst, som det elsker så hedt, at det gør sit bedste for at tage det med sig.

Som havmanden, der stoppede Agnetes øren og mund og tog hende med sig til havsens bund.

HØJERUP KIRKE

ramme, som havet har fældet. Den æder sig ind i kysten, og når der kommer en rask storm, må bøgen give sig.

DET ER vanskelig skov at have at gøre med, siger skovfogeden. Den minder mere om en jysk strandskov end om en sjællandsk.

– Men hele skoven er under kultur?

– Ja, sandelig er den da det. Men man skal kende den godt og vide, hvad der kan trives. Det gør det måske lidt vanskeligt af og til, men vi klarer det da.

– Havet snapper af og til et stykke skov?

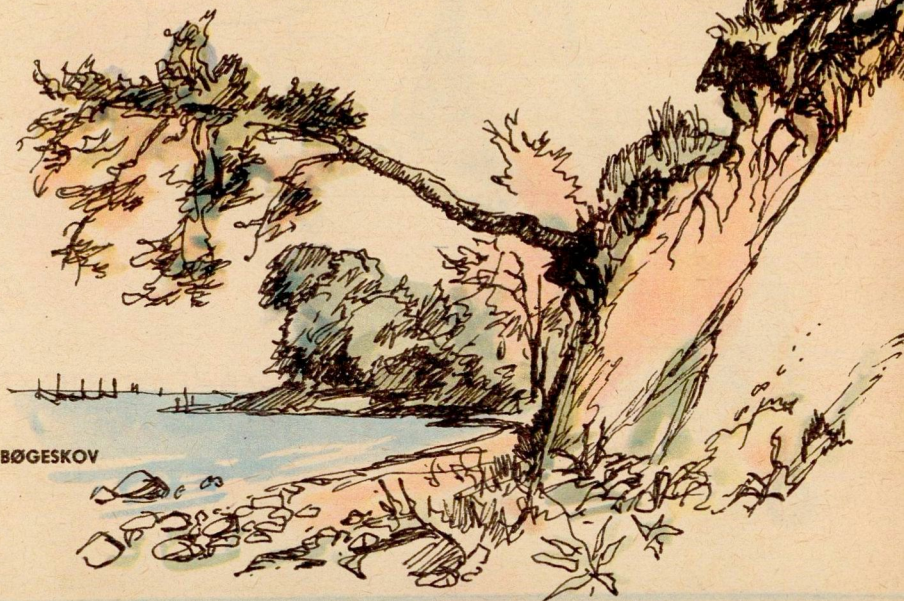
– Ja, havet er en røver. Men vi slås med det, så godt vi kan. Se den redningskasse på høje ben der henne. Sidste sommer stod den på strandvolden halvanden meter fra havet. I det trekvarte år har bølgerne gnavet så meget af volden, at kassen er ved at vælte. Nu må vi til at sikre kysten her.

Skovfogeden nikker beslutsomt, han har ikke i sinde at lade sin skov ødelægge af de grådige bølger. Og han fortæller om savværket, som han bestyrer, og hvor en snes arbejdere får føden. Det giver meget arbejde med regnskaber og stads, men ellers er det et dejligt arbejde at være skovfoged på Stevns.

– Se, en skovrider er blevet til en hel kontormand, det er skovfogeden, der er

læmoler for fiskerbådene, bittesmå sandklitter bryder hist og her den lave strandlinie. Her er den fredede strandvold „Jærnen“, der delvis består af kugleflint, som strømmen har ført hertil fra klinten.

Tidligere blev kugleflinten opsamlet, og den blev brugt i de store flintmøller på cementfabrikker over hele verden og var slet ikke nogen ubetydelig eksportartikel. Senere beplantede man „Jærnen“ med fyrretræer, og det så ud til, at træerne trivedes, men i de sidste år angribes de af nålesvamp og kræft, og „Jærnen“ vil

GJORSLEV BØGESKOV

Italiens skønneste bjerge

15 dages ferierejse
til Dolomitternes idylliske bjerge
og seer, med overnatning i Bolzano
og 2 dages besøg i Venezia
med Samvirke 25/6 og 4/2
fra København 745 kr.

SAMVIRKES FERIEREJSER

Rivieraen 14 dage 715 kr. 24/6, 16/7
og 3/9. Rom-Capri-Venezia 15 dage 865 kr.
den 12/9. På alle rejser: forplejning, godt
hotel, rundture og dansk rejseleder. Ligge-
plads under natrejserne gennem Tyskland.
Fra Padborg eller Gedser 25 kr. billigere.

Program for rejserne fås fra SAMVIRKE,
Njalsgade 15, København S. Telefon C 4015

Smukke strømper - også til hverdag

Brugsen har netop
den strømpe, De søger: NORITA
perlon i en smuk og holdbar kvalitet
og med en
vidunderlig pasform.
Forlang dess. 3/249, 30 den. 48 gg.

6.95

og så får De
endda dividend

- det betaler sig at købe i BRUGSEN

Fra Jomfru

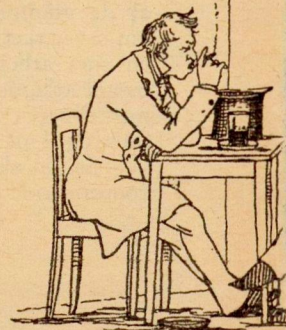
FRUE - FRØKEN - KÆLLING - MADAM -
sådan talte vi i vor barndom på knap-
perne for at se, hvad vi engang skulle
blive til. For nutidens småpiger har den
gamle remse imidlertid snart mistet en-
hver aktualitet, idet endogså frøkentitlen
som det sidste alternativ antagelig om
føje tid forsvinder ud af sproget. I hvert
fald har justitsministeren i Sverige - frem-
skridtets land - ladet en lov udarbejde,
hvorefter alle voksne kvinder med eller
uden ægtemand skal kaldes frue.

Det anses - og med rette - for urime-
ligt, at kvinder gennem henholdsvis frue-
og frøkentitlen skal være tvunget til at
opgive, om de er gifte eller ugifte. Og
dette er begrundelsen, når justitsministe-
ren foreslår, at alle kvinder, der er gået
ud af skolen, og som gennem deres ar-
bejde, levemåde etc. har fået en selvstæn-
dig stilling i forhold til deres hjem, eller
som har passeret en vis alder, uhindret
må kalde sig fruer.

Vanskeligheder vil muligvis opstå, når
man skal konstatere tidspunktet for den
indtrædende værdighed, men de kvinde-
lige benævnelser har jo i tidens løb stadig
ændret sig, og man finder nok også ud
af at løse problemet i dette tilfælde.

Lad os tage en titel som jomfru, der
i dag vel kun anvendes om aldrende herre-
gårdsdomestikker eller inden for restaura-
tionsfaget om de såkaldte „kolde“ og
„varme“ jomfruer. Der var en tid - nær-
mere betegnet i middelalderen indtil ene-
vælden - hvor kun ugifte adelsdamer
kunne besmykke sig med titlen jomfru.
I folkeviserne møder vi ofte skønjom-
fruer, og andre - antagelig mindre skøn-
ne - finder vi i middelalderens jomfru-
klostre. Fra slutningen af det 17. århun-
dre mistede jomfruen sit „blå“ eller
adelige stempel, og i de følgende cirka
halvandet hundrede år var jomfru benæv-
nelsen for enhver ugift kvinde af mere
eller mindre anseelig borgerstand.

Mens det spansk-italienske senorita al-
drig har fået indpas som titel på dansk
og heller ikke det engelske miss - und-
tagen i forbindelse med skønhedsdronnin-
ger - importeredes fra Frankrig det flot-
klingende mademoiselle, dog som regel
forsimplet til mamselle. Titlen kom på
mode omtrent samtidig med, at jomfruen
blev borgerlig og anvendtes sideløbende
med jomfrutitlen, altså som betegnelse for
den borgerlige pige. - Allerede på Hol-
bergs tid begyndte benæv-
nelsen jomfru imidlertid
så småt at miste lidt af
sin fornemme klang. I
„Den politiske Kandestø-
ber“ hedder det - „Nu er
det kommen saavidt, at
Borgmestrene hedder Ex-
cellencer - Borger-Døttre

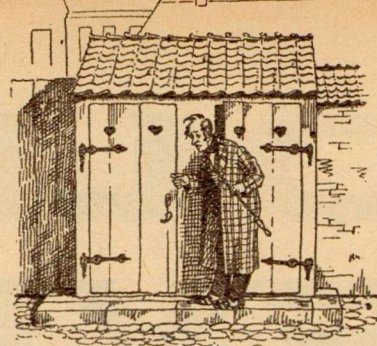

til Frue

drede og helt op til de seneste menneskealdre var det en ganske almindelig betegnelse for en kvinde. Som samlingsord for flere kvinder anvendtes det til over midten af 18. århundrede. Det hedder således hos Holberg – Tyboe vender sig til Fruentimmeret, som skriger, naar de ser den blotte Kaarde.

Den nu så ildehorte titel, frøken, har engang været højst misundelsesværdig, idet den i tiden før enevælden var betegnelsen for en fyrstedatter eller prinsesse. Således kaldtes den skat, som udskreves til kongedøtres udstyr, for frøkenskat.

Ligesom jomfrutitlen længe efter, at den var afskaffet som betegnelse for en ugift pige, bibeholdtes i sproget tilknyttet kvinder i visse erhverv, bagerjomfru,

– Jomfru Stjernholm! om Forladelse at jeg afbryder Dem ... er De ikke snart færdig?

husjomfru etc., sådan vil der sikkert gå adskillige år, inden man i alvor vil tiltale servitricer og ekspeditricer for „frue“. Og man gad nok se, hvornår en lærerinde for skolebarnet vil ophøre med at være en „frøken“. I den retning er børn umådelig konservative, og for dem er der intet som helst komisk ved at sige – „frøknens mand står derude, og han har frøknens lille dreng med“.

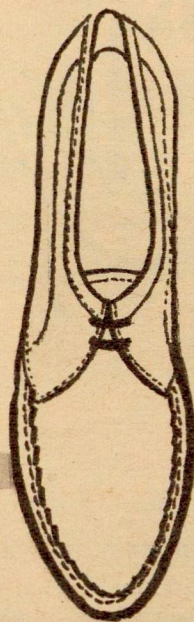
– Ja, det har Fruen ved Gud Ret i, saadan et urimeligt Herskab har jeg rigt'nok aldrig havt.
– Hvor mange Retter gi'er hun Jer?
– Tre, baade de Hellig og de Søgne; for hvad den Ting angaaer, det forstaaer sig, Gud bevare's!
– Kommer han, Kammerjunkeren der noget?
– Ja, Frue, hver Dag; og naar det kun er een Gang, kan vi gjerne skrive Kors paa Døren.
– Uh! men hør min Pige, Du skulde ellers ikke løbe om og føre Sladder om Din Frue ... eller Madame er hun da!

Frøickener og Stue-Piger Jomfruer, Kocke-Piger Mammeseller“. Og andetsteds i samme komedie – „Raadet har – udvalt Hosbond til at være Bormester, Mutter til at være Bormesterinde, dømt Engelke fra sit Jomfruskab, og benaadet hende med Frøkens Titel“.

Vi synes måske, at problemet fru kontra frøken har været diskuteret i årevis uden resultat. Men sproget er ikke sådan at lave om på. Og faktisk gik der også over hundrede år, inden jomfrutitlen for alvor afskaffedes. I 1857 – altså netop for hundrede år siden – figurerede den sidste jomfru i dagbladene, som herefter gik over til benævnelsen frøken. Og først i 1870 forandrede Det kgl. Teater på sine plakater jomfru til frøken og madam til fru.

Madam havde indtil da været den almindelige betegnelse for kvinder uden for almuestanden, hvis mænd ikke havde rang. Koner i almueklassen, f. eks. sælgerkiellingerne, kaldtes moer, og kun rangspersoners koner var fruer. Vil man have et eksempel herpå, kan man jo more sig over Fritz Jürgensens vidunderlige tegning af fru, der nyfient udfritter den besøgende sluske for sluttelig at sige – „Hør min Pige, du skulde ellers ikke løbe om og føre Sladder om din Frue – eller Madame er hun da“.

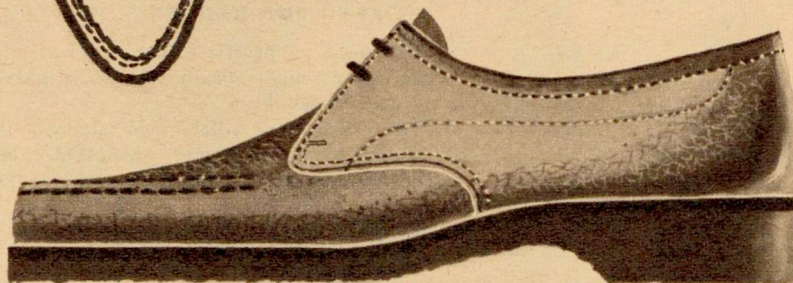
Fruentimmer har i vore ører en tvivlsom klang, men lige fra det 17. århun-

ommerens mode-sko ..

Elegant, italienskpræget herresko i Bengali-box med mokkasins og sorte supersoft såler.
Forlang dessin 11-315

78.50

FÅS I

FOX

MAGASINERNE

OG I MAGASIN ANVA

– De forlanger blot: af de Cigarer, som Assessor Mikkelsen pleier at faae af, saa veed Jomfruen nok Besked.

De tre tegninger, der ledsager artiklen, er med deres tekster Fritz Jürgensens værk. Denne kunstner var for hundrede år siden sin samtids revser, og han skildrede dagliglivet i tegninger og tekst med skarp psykologisk sans og fint humor.

OLIE-FYR

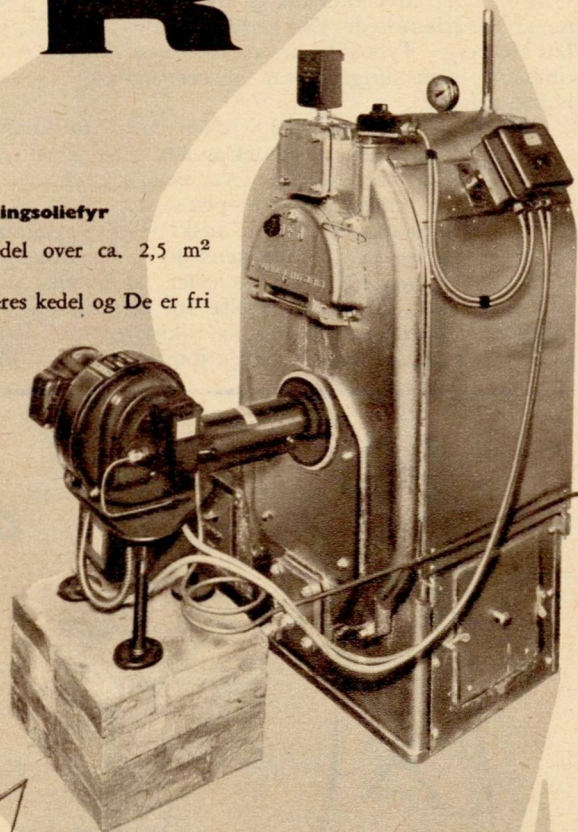
EGRO-DAN

fuldautomatiske trykforstøvningsoliefyre

passer til enhver centralvarmekedel over ca. 2,5 m² hedeblade.

Sæt et EGRO-DAN oliefyre på Deres kedel og De er fri for fyringsbesvær. Priser fra

kr. 2.275.-

AMANDA

OLIEFYR FOR KEDLER

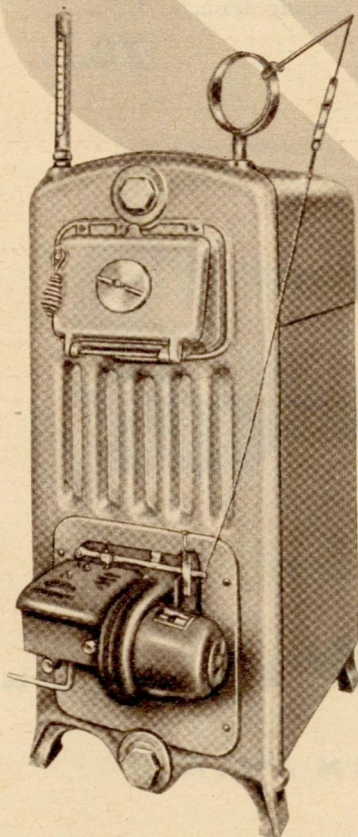
fra 1,0-2,5 m² hedeblade. Let at montere - minimal og nem pasning - økonomisk og driftssikkert. 1 års garanti fra fabrikken.

Til rækkehuse og villae med mindre kedler foretrakkes AMANDA oliefyre. AMANDA er hele familiens oliefyre. Pris, lev. til vekselstrøm, excl. tilbehør.

kr. 865.-

Om sommeren har De med et oliefyre, uden besvær og for en billig penge, varmt vand til køkken og bad, og De har let adgang til varme på kølige aftener - også uden for fyringssæsonen.

Levering, montering og service overalt i landet.

TECTUM

AMBA . VIBY J

vi fremhæver

MED GLÆDE

☛ at tilbudet fra FDBs oplysningsråd til vore kvindelige læsere om en uges højskoleferie på Askov i juni blev en eksempelvis succes: På 4 dage var listerne overtegnet!

☛ at de svenske brugsforeninger sidste år omsatte varer for næsten 2,8 milliarder kr. - en stigning på godt 175 mill. kr.

☛ at sidste års omsætningsstigning for samtlige brugsforeninger foreløbig er opgjort til 4,8 pct. - 0,6 pct. mere end den samlede detailhandels fremgang.

MED INTERESSE

☛ de ord, FDBs formand, prof. Nyboe Andersen, gav de unge med på vejen ved elevafslutningen på Andelsskolen: „Denne skoles kombination af teori og praksis er af stor værdi - en god forskole til det samarbejde med tillidsmænd og medlemmer i en brugsforening. I senere som udelere skal kunne mestre.“

☛ og de ord, FDBs førstedirektør Ebbe Groes, udtalte ved samme lejlighed: „Den, der både forstår at lede og at tjene, behersker også samarbejdets kunst.“ Direkte henvendt til eleverne sluttede han: „Netop I kan undgå det nutidsproblem, der består i mangel på en målsætning ud over det rent materialistiske, fordi der i jeres daglige virke findes harmoni mellem målsætning og gerning.“

MED BEKLAGELSE

☛ at der ifølge metalarbejdernes blad *Jern og Metal* knap nok findes en jernindustriel vare, som i Danmark afsættes under helt fri konkurrence. Både produktion og handel med jern- og metalindustriens råstoffer og halvfabrikata er bundet gennem aftaler og monopoldannelser, der oven i købet strækker deres væv ud til udlandets fabrikker.

☛ at formanden for radiobranchens stærke sammenslutning *Rateksa* på fremtrædende plads i Danmarks Handelstidende anker over, at lovgivningsmagten gennem pris-kontrol og anden regulering er i stand til at „umuliggøre eksistensen for en hvilken-somhelst branche“ - desværre uden at komme ind på det interessante emne,

☛ at *Rateksa* ingenlunde afskyr „priskontrol“, når blot den udøves af brancheorganisationen selv. Fra Monopoltilsynets rapporter herom vil det være bekendt, at *Rateksa* har udført et ihærdigt arbejde for at få radioforhandlere til at overholde vejledende priser og undgå priskonkurrence - med påfaldende høje brutto-avancer som resultat.

Madlavning -

KUNST ELLER VIDENSKAB

HVORFOR bruger kokkepiger ikke termometre, stopure og vægte. Så ville maden ikke blot lejlighedsvis smage godt, men gøre det hver dag? Sådan spurgte fornyligt halvt i spøg en kendt professor ved en doktordisputats.

I vor egenskab af husmødre - alias kokkepiger - kan vi jo prøve på, om vi kan forklare ham hvorfor, for - hånden på hjertet - hvor mange af os benytter disse i og for sig fortrinlige redskaber?

Mon ikke det skyldes, at vi slet ikke bryder os om, at maden skal smage ens altid, og at vi langt hellere vil betragte os selv som madkunstnere end som videnskabelige køkkenassistenter. At bage en sandkage efter kogebogens forskrifter, indstille sit stopur, for derpå, når den behørigt er gået, at fremdrage det forventede fuldkomne resultat, der til forveksling ligner de hundrede andre sandkager, man i årenger har serveret for sin

familie, giver ikke nær den samme dybe tilfredsstillelse, som hvis det samme resultat havde skyldtes ens eget fremragende instinkt og sans for proportioner. Lad så være, at forsøget af og til falder mindre heldigt ud. Det vil blot forøge familiens jubel, når det næste gang - måske - lykkes bedre.

Bagning hjemme hos os er en festforestilling, hvori hele familien tager hjerteligt del. Børnene har en overnaturligt udviklet høresans, når det gælder om at vejlede æg, der røres med sukker. Med råbet „må vi smage“ kommer de farende og lejrer sig forventningsfulde om fadet. Med noget besvær får jeg anbragt to af dem på køkkenbordet, der i parentes bemærket måler 45 X 120. Trediemanden plus to legekammerater placeres på forhåndenværende stole og trappestiger, hvorfra de har et glimrende overblik over situationen.

Og så er det, vi skal til at veje af. Men

dels kan jeg ikke på nogen måde presse en vægt ned på det tiloversblevne køkkenbordsareal, dels har min vægt - siden et af børnene for nogle år tilbage brugte den som stol - pådraget sig visse skavanker, som gør, at man kun kan aflæse den ved hjælp af logaritmetabel, så vi opgiver projektet og trøster os med, at det jo alligevel er vanskeligt at måle rigtigt, når der - hver gang man vender ryggen til - er fjernet fem fingerfulde dej fra fadet - vel at mærke, inden der er kommet mel i.

I sig selv er fem tilskuere intet besvær, vanskeligheden er kun den, at de hver forlanger at fremstille sin portion dej nøjagtig lige til min. Og ve mig, hvis deres modelkager ikke bliver præcis som den store.

Under røringen bidrager hver med sit forslag til, hvad man evt. kunne putte i kagen for at gøre den særlig god: chokolade, appelsin, krøml, lakridspastiller og lignende lækkerier. Man skal jo ikke kimse af et godt forslag - og faktisk opnår vi ofte helt interessante resultater. Når kagen til sin tid er fuldbagt og drages frem af ovnen, er begejstringen enorm, og hvem lægger da mærke til, om den skulle være blevet en anelse klæg, subsidært stenhård eller eventuelt noget blanket. Det er „vores“ kage, og ikke et ondt ord om den!

FRIG

Hvid mat plastic, engelsk hæl, greyhound-sål m. hel gummi hæl. Dess. 46-139, str. 2-8 **22,80**

Slange plastic, blokhæl og greyhound-sål. Dess. 46-122, str. 2-8 **22,10**

Slange plastic, engelsk hæl og greyhound-sål m. hel gummi hæl. Dess. 46-138, str. 2-8 **23,10**

Sommer SKO 1957

- i Brugsen

Minutsuppe til camping-turen

SOMMEREN 1956 var tre veninder fra Tarm på campingtur i Sydeuropa. De holdt fortrinsvis sig selv med kost, og en væsentlig del af denne kost bestod af Minutsupper fra Svendborg konserverfabrik.

Den ene af damerne, frk. Karen Christensen, Tarm, havde efter en særlig kold og regnfuld dag, som der var mange af, lovet sine to veninder at skrive til direktøren for Svendborg konserverfabrik og sige tak for den dejlige mad.

Det var rent tilfældigt, skriver frk. Christensen, at hun havde fået nogle Minutsupper med, men inden turen var slut – den varede to måneder – var alle tre

veninder meget kede af, at de havde fået for få pakker suppe med, for, siger hun videre i brevet, det var så afgjort den bedste medbragte proviant. Navnlig var de tre veninder begejstrede for Tomat-suppen. „Vi undrede os hver gang over“, hedder det i brevet, „hvor herlig denne suppe var, og at den lille pakke kunne rumme så meget“. Endelig var veninderne glade for de fikse pakker, som ikke fyldte meget i oppakningen.

De tre veninder fra Tarm finder, at alle campister bør gøres opmærksomme på, hvilken nærende og styrkende ret, Minutsuppe fra Svendborg er, og hvor let den er at tilberede.

JAMEN HAR JEG DA IKKE RET?

HVOR man kender den bemærkning, og hvor den har megen ufred på sin samvittighed. For er det dog ikke tindrede ligegyldigt, om det er ham eller hende, der har ret i hverdagens tusinder af små spørgsmål, når bare de kan have det lidt rart med hinanden?

Man kender det alt for godt. Der opstår uenighed i en eller anden ubetydelig sag, og man hidser sig unødigt op. Det kan være forståeligt og går som regel over af sig selv, hvis ikke netop den ene part hører til den rethaveriske type, der skal have det sidste ord. Egentlig var bølgerne ved at lægge sig og begge ved at falde til ro i erkendelse af, at sagen faktisk var uden betydning, da hun lige vover sig frem med et sidste spagfærdigt: „ja vist er det ligefedt, men det er nu mig, der har ret“. Så blusser striden atter op med fornyet kraft, og han går hjemmefra i op-hidset tilstand.

Om aftenen vender han hjem og har lykkeligt glemt den hele sag i dagens hede. Men hun har gået derhjemme og tænkt den igennem atter og atter. Og nu møder hun ham i døren med sit kærligste smil og siger: „jeg er ked af, at vi kom sådan op at skændes i morges, men du må da indrømme, at det var mig, der havde ret – ikke min ven?“

Stafet

**Børnestrømpen
der holder**

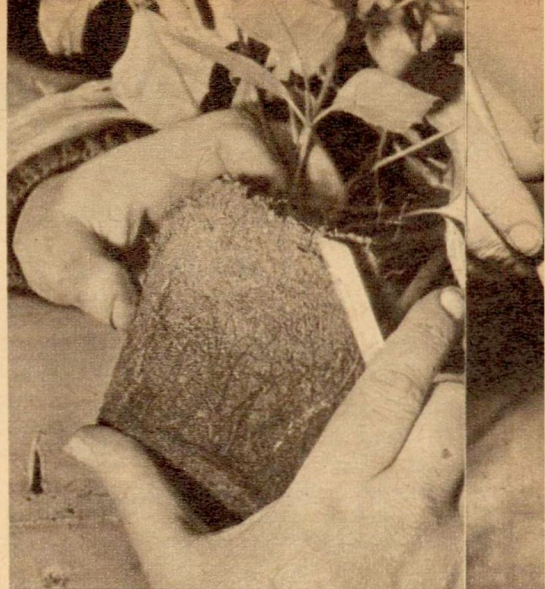
ET KVALITETSPRODUKT FRA

Hvad er MODE farve?

Det lyder som et dumt spørgsmål, men i virkeligheden er det svært at sige, hvad der er en modefarve. Det er lettere at sige, at de ni af ti farver, der udskrives som modefarve, afgjort ikke er det, og at man derfor ikke skal regne for meget med modefarver.

På nogle få dage kunne man i en samling modeblade læse, at en modekonge erklærede, at vinrød og marineblåt ville blive modefarve, mens en internationalt kendt modeskribent erklærede, at de mørke farver var forbi, nu skulle alt være gråhvidt, lys beige og i dyreskinsbrunlige farver fra sart dådyr-farve til den lidt mørkere antilopefarve. Rent gult duede derimod slet ikke. I et fransk modeblad gik man ganske vist ind for kanariegul med fuld musik og erklærede, at det ville blive sommerens modefarve, samtidig hævdede man, at alle dæmpede farver var umoderne, nu var det stærke, rene, klare farver, det gjaldt, fra postkasserød til spinatgrønt.

Når folk, der hævder de forstår sig på det, kan rode sådan rundt med modefarverne, så kan vi andre vist også tillade os at se stort på „modefarverne“.

GOD OMPLANTNING

VI ER nu nået så langt hen på året, at det er på tide at tænke på ny jord til stueplanterne. Alt for mange forsynder sig her; man synes, at planterne står da meget godt og regner måske med, at det er nok at give dem lidt ekstra blomstergødning. Men vil man have det rette livsmod i planterne – se dem rigtig grønnes, skyde og sætte knop, ja så må der en omplantning til.

Det er langtfra ligegyldigt, hvilken jord man bruger til de forskellige planter. Der forhandles efterhånden mange jordblandinger, elegant emballeret i plasticposer; nogle mere, andre mindre gode! Har man mulighed for det, bør man imidlertid selv blande sin jord.

En god jordblanding er:
5 dele kraftig muldrig have- eller markjord,

2 dele bladjord eller mist-bænkjord,

2 dele tørvemel,
1 del skarpt sand eller grus.

For hver 10 liter af denne blanding tilsættes 50 gram benmel, 35 gram hornmel, 10 gram svovlsurt kali og eventuelt en smule tør kogedning.

Denne blanding egner sig for de fleste stueplanter. Til kaktus og sukkulenter (de kødfulde saftplanter) tilsættes noget mere grus og lidt gødningskalk.

Til alle begonia-arter og planter af lignende karakter tilsættes mere bladjord, og til alle planter, der ynder sur jord, tilsættes 50 pct. mere tørvemel.

Fremgangsmåden ved omplantning fremgår af billederne. Husk, når planten anbringes i

Et lag trevlerødder skæres forsigtigt af (billedet til venstre), og på billedet til højre ses, at der er snæver plads; jorden stødes derfor til med en pind, så den kommer helt ned i siderne.

sin nye potte, at rodhalsen skal være i jordhøjden. Jorden må være jævnt fordelt langs pottens sider, og der må ingen lufthuller være. På den anden side må den nye jord naturligvis ikke trykkes så fast, at plantens rødder kommer til at sidde som i en skruestik.

Ved omplantning anvender man som regel en potte, der er et nummer større end den gamle. Kniber det med plads til de store potter, holder man sig til samme størrelse som før, men fjerner så noget af det gamle

rodnet med en skarp kniv. De fleste stueplanter har trevlerødder og tåler ret godt denne operation. Planter, der har tykke, kødfulde rødder som for eksempel clevia, tåler det dog ikke. Her må man i stedet fjerne enkelte store rodpartier.

Efter omplantningen overbruses og gennemvandes planterne grundigt, men holdes så ellers til den tørre side og skærmes for den værste sol, indtil de er kommet i gang med den nye vækst.

De spidsnæsede sko

Skoene bliver stadig mere spidsnæsede, og for at gøre det endnu værre bliver også hælene sylespidse og meget høje. Den moderne damsko er ved at ligne et torturinstrument, og de fabrikanter, der påstår det ikke skader fødderne, fordi de spidse sko er „snyderi“ – i virkeligheden er de blot længere end de almindelige sko – må tale mod bedre vidende. Kvinder køber nu engang sko så små som muligt, og den moderne, spidsnæsede sko kan kun passe til fødder, der er komplet abnorme.

Pas på den mode, hvis De skal ud at købe sko. Hører De til de mennesker, der skal gå og stå meget, betaler det sig bestemt ikke at få fødderne ødelagt på grund af et tåbeligt modelune.

Hvad slags sko skal man da vælge? Har man kraftige ben: enkle, halvhøje sko uden pynt, f. eks. med en V- eller hjerteformet udskæring. Til høj vrist: sko, der ikke går for højt op på foden, og som ikke er helt flade i bunden. Til lav vrist: sko, der går højt op, og som har svære såler og lav hæl.

Har man fundet et par sko, der er virkelig gode at gå i, bør man skrive læstenummeret op til næste gang (det står indvendig i skoene).

SLIDMAND skjorten har styrke og kvalitet for meget mere end prisen!

Husk
førsteklasses kvalitet
også i
SLIDMAND arbejdstøj
og strømper

Kitfarvet **25,85**
Ternet **25,85**

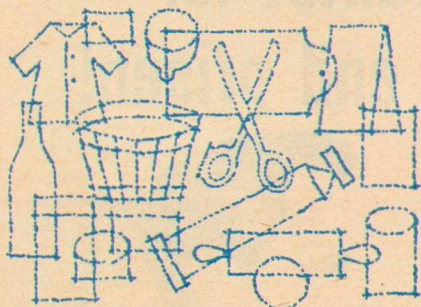
Ja, De kan føle kvaliteten, og De føler Dem godt tilpas i SLIDMAND med den behagelige pasform.

SLIDMAND er bekvem og rummelig og derfor den ideelle skjorte til både arbejde og sport.

- EN FDB KVALITETSVARE I BRUGSEN

Hvad vil forbruger-nyt?

NÅR FORBRUGERSTOFFET nu får to sider i Samvirke, er det fordi, redaktøren efterhånden slet ikke kan holde styr på det ude i bladet, men vil have det samlet på et sted.

Og det skal være mit ønske, at tiden vil vise, at det er en god idé.

På disse sider kommer der naturligvis en hel del vareoplysning. Udviklingen har gjort det nødvendigt at orientere forbrugerne, og her tænkes i første række på husmoderen, om nye varers kvalitet, materialer og egenskaber. Allerede nu sender mange fabrikanter deres varer på markedet med vejledning om deres behandling i brug, f. eks. om de skal vaskes og hvordan, eller om de kun tåler rensning, om de er lysægte, eller om de krymper, o. s. v. Disse oplysninger har for-

brugerne længe ønsket sig, og de er naturligvis en stor hjælp, men de pålægger samtidig os forbrugere det ansvar at huske dem og følge dem.

Det kræver en vis omstilling hos forbrugerne at være opmærksom på oplysninger om varen og benytte sig af dem.

Forbruger-Nyt håber, læserne vil være interesseret i omtalen af sådanne vareoplysninger, ikke mindst når det drejer sig om de mange gode varer, der fra FDBs fabrikker og indkøbsafdelinger når forbrugerne gennem brugsforeningerne.

Så skal her skrives om, hvad offentlige myndigheder, organisationer, råd og nævn, der har indflydelse på forbrugerproblemerne, gør for os – husholdningsråd og forbrugerrådet ikke at forglemme. Men det daglige praktiske arbejde skal også have sin plads. FDBs nye prøvekokken gennemprøver Karen Koks opskrifter, og de kigger også på vore redskaber og fortæller om dem i tekst og billeder.

Samvirke håber, at læserne vil synes om forandringen, og redaktøren af Forbruger-Nyt lover at gøre sit bedste.

FORBRUGER-NYT REDIGERES AF BODIL M. BEGTRUP

FORÅR - HUD - CREME

Camferine er nu ikke noget helt almindeligt navn for en hudcreme. Men det passer, for den lugter noget så inderligt af kamfer. Det er helt opkvikkende, det øjeblik det varer, for så snart cremen er gnedet ind i huden, er lugten væk. Der står på etiketten, at huden bliver blød og smidig, men ikke fedtet, fordi Camferine meget hurtigt opsuges af huden. Det bedste af det er, at det passer. Cremen sælges i en pæn stor krukke med 90 g og en mindre tube med 43 g. Man får ikke mere creme i krukken for pengene, men den følger altså gratis med. Der står ikke på tube og krukke, hvor meget der er i, det gør der næsten aldrig på parfumeri-artikler, men det var rart, om det kom, for emballagens størrelse – ja, hvad siger den?

Krukkens form og tykkelse er jo så forskellig.

Det er dejligt at luge og grave i sin have, og det er næsten en fornøjelse at vaske op med de sulfonerede vaske-midler. Men begge dele tørrer huden på hænderne noget ud. Sæt Camferine ved vasken, så husker man at bruge den.

MØBLER har udsendt sit nye møbelkatalog til forbrugerne

FDBs møbelafdeling har i april udsendt et nyt hovedkatalog. Forretningsfører Holger Jensen viser mig katalogets fine farvebilleder og fornemme sort-hvide fotos af de mange gode og smukke møbler.

For første gang er det lagt an som et Forbruger-katalog, siger han, og oplaget er 10 gange større end tidligere. Der er 14 sider med farvebilleder af møblerne foruden de sort-hvide fotografier, og omslaget er tegnet af den australske tegner Passanisi.

Et blik på omslaget viser, at hr. Passanisi har spredt sorte og hvide stoltremmer ud over en olivengrøn bund og samlet dem igen til en ganske udmærket stol. Han kan, den australske tegner.

Hvordan får vi fat i kataloget?

Alle brugsforeningerne har fået et antal kataloger, og får man brug for et, så spørg efter FDBs møbelkatalog 1957. Skulle de alle være udleverede, kan nye rekvireres herfra.

Er der nu tænkt på alt det, man gerne vil vide, når man køber møbler efter billeder?

Ud for hvert møbel er målene angivet, i hvilket materiale og farve det findes, og prisen.

Man tager altså kataloget med sig hjem, studerer møblerne og måler op, om hvad man har valgt passer på stedet.

De må gerne sammenligne prisen med andre møblers i samme kvalitet, siger Holger Jensen.

Florentinsk fiskeret

4 personer.

¾ kg spinat

salt, lidt sukker

400 g fiskefileter (ca. 8 rødspættefileter)

Sovs af:

35 g hvedemel

35 g margarine

ca. 4 dl mælk og spinatvand

salt, peber, eventuelt reven ost.

Rasp. 20 g margarine.

Spinaten pilles, skylles og dampes uden vand, til den er faldet sammen. Tilsæt salt og lidt sukker. Skær spinaten et par gange igennem med en kniv. Tryk vandet godt fra den. Læg den i et smurt ildfast fad.

Fiskefileterne fordeles over spinaten.

Afbag en sovs af mel, margarine, mælk og spinatvand. Smag den til evt. med reven ost. Hæld den over fisken. Drys med rasp eller reven ost og fordel margarin over den.

Sæt fadet i en jævn varm ovn (175°) ca. en halv time, eller til raspen er sprød og gylden.

Man kan bruge alle slags fiskefileter til denne ret, og den kan gøres finere ved at anvende fløde til sovsen eller en champignonsstuvning.

Det tager ikke så lang tid at lave Florentinsk fiskeret som at lave en portion stuvet spinat.

SVEDSKER

er billigere nu...

Mens vi venter på den friske frugt, er den tørrede god at have i huset. Svedskerne er faldet mere end 2 kr. kiloet i årets løb, eller næsten 40 pct. Svedskegrød behøver ikke være søndagsmad længere.

Svedsker sælges efter størrelse fra 18/24 – 40/50 lige op til 100/120. Tallene udtrykker, hvor mange der går på et engelsk pund (453 g). Kendere holder på, at de mest velsmagende er mellemstørrelsen: 40/50–70/80. De indeholder også mere frugtkød end tilsvarende kvantum store svedsker.

Svedsker og anden tørret frugt sælges i løsvægt, i cellofanposer eller i pakker. Pakkerne er de dyreste, men kvaliteten er også den fineste.

Svedskerne bliver kogt

Til pakkede svedsker anvendes kun 1. kl.s frugt i forskellig størrelse. Efter at blomsterne er tørrede, vaskes de, får et kort opkog og pakkes varme. De er altså helt rene og desuden tilpas fugtige. Pakkernes fine guld- eller sølvskinnende folieemballage er lufttæt, så svedskerne hverken tørrer eller mugner. Den smukke emballage er med andre ord „ej blot til pynt“.

Med undtagelse af rosinpakkerne er teksten på kartonerne endnu engelsk, men vi håber, den snart kommer på dansk.

AKTUELT

Statens Husholdningsråd

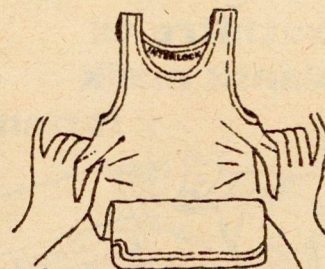
foretager for tiden forsøg med bonemaskiner. Resultaterne menes at foreligge til efteråret.

Forbrugerrådet

har for første gang kvalitetsmærket importeret varer. Det er lagenvarer fra to hollandske firmaer.

Nu-Hvid

I FDBs kolonialafdeling er man meget ked af, at der i teksten på vaskemidlet *Nu-Hvid* ikke er kommet med, at det også er udmærket til at vaske op i. Mon husmødrene ikke har fundet ud af det alligevel?

Undertøj

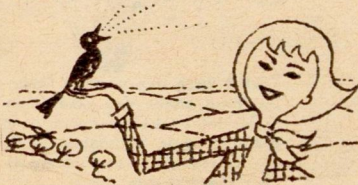
er undertiden mærket med ordet *Interlock*. Det er ikke noget varemærke, der borger for kvaliteten, men udelukkende et udtryk for den strikkemetode, der er anvendt til fremstillingen af undertøjet.

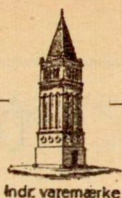
Modebladet „Vi“ mønstre

er kommet med forårets og sommerens mode. Der er modeller for enhver alder fra „baby til bedste“, fikse og anvendelige.

Bladet koster 2 kroner og mønstrene 2,50 kr. I hver mønsterpakke er der mindst to modeller i to eller flere størrelser. I børnemønstrene er hver model i 3–4 størrelser.

„Vi“ mønstre er et godt eksempel på nordisk samarbejde. Det udgives i Sverige, men alle mønstrene er også forsynet med dansk tekst.

LYSBRO RØE HAKKEN

kendt som den bedste!

**Brug danske
vatfiltre til
dansk mælk**

forlang

**DANA
VATFILTRE**

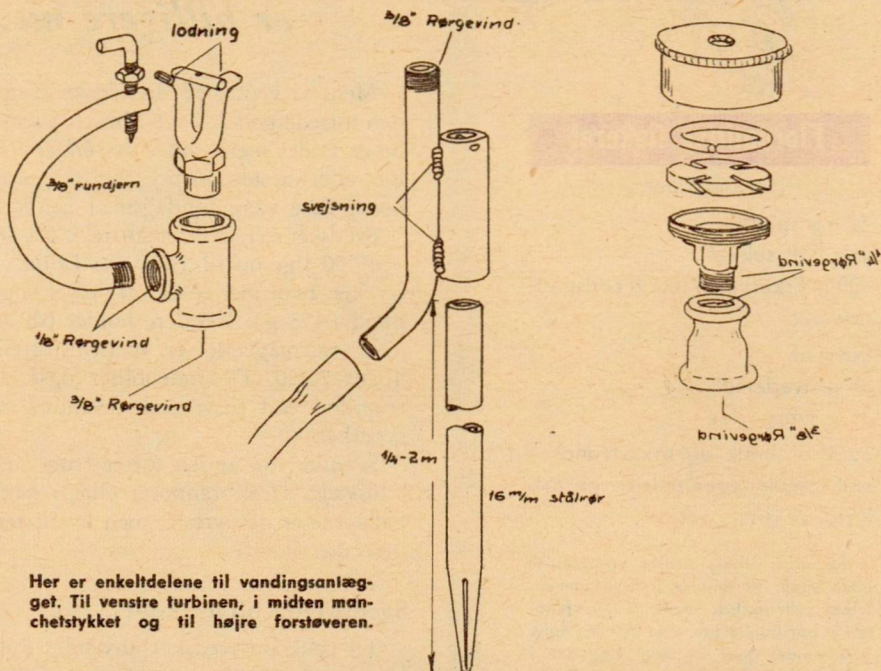
GINGE's

**sensationelle
ny
plæneklipper
med løgende let
og "hviskende"
gang**

Takket være den præcise forarbejdning støjer den ikke, men ruller let og bekvemt hen over plænen, sagte "hviskende" - til glæde for alle. Fås i 36 og 41 cm's skærebredde.

HJEMMETS TEKNIK • HJEMMETS TEKNIK • HJEMMETS TEKNIK

Her er enkeltdelene til vandingsanlægget. Til venstre turbinen, i midten manchestykket og til højre forstøveren.

EFFEKTIVT VANDINGSANLÆG TIL HAVEN

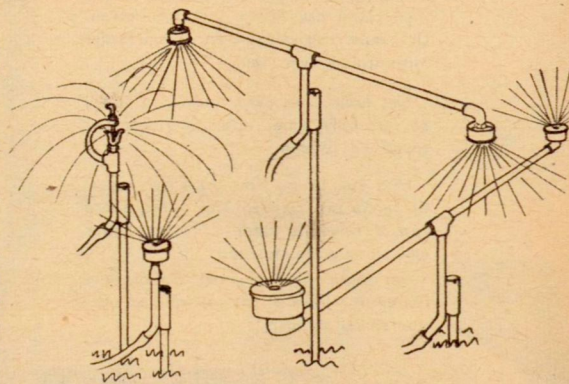
FORUDSAT vi får en varm og tør sommer, vil de allerfleste haveejere få brug for et nemt og effektivt vandingsanlæg - et system, som ikke kræver alt for store kropslige anstrengelser, når staudebedet eller roserne skal friskes lidt op.

Sidste sommer, medens regnen pøse ned fra morgen til aften, blev vi præsenteret for ovenstående anlæg, som med garanti er et af de bedst arbejdende, man overhovedet selv kan fremstille. Delene til anlægget er særdeles enkle, og mange af dem kan findes i hobbymandens brok-kasse.

Tegningen i midten angiver vandingsanlæggets muligheder, medens tegningen øverst til venstre viser fremstillingen af de enkelte løsele. Det bukkede rørstykke i midten har en påsvejet „manchet“, og denne lille anordning sidder konstant i enden af haveslangen og rulles med ind. Manchetten passer ned over de forskellige standere, som fremstilles af almindeligt installationsrør, spidset til i den nederste ende.

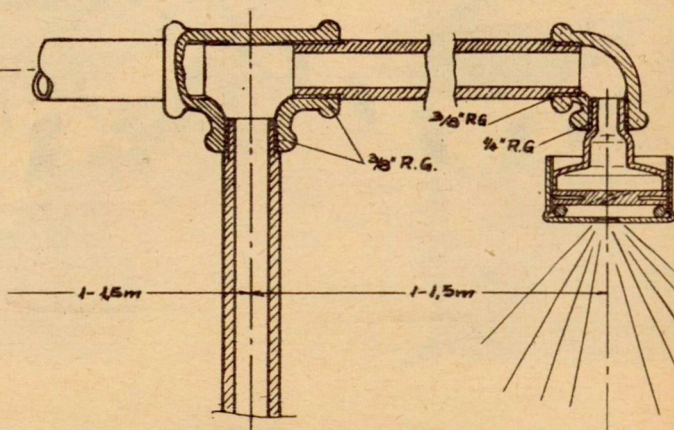
Manchestykkets øverste ende er forsynet med 3/8 rørgvind, passende til de forskellige turbiner og spredere.

Turbinen laves af en gammel primusbrænder, hvor skiven og den indre bøjning er skåret af. Rørenderne klemmes lidt flade og vrides til

Der er en række forskellige anvendelsesmuligheder i vandingsanlægget.

hver sin side. En metalstang loddes tværs over som en slags bro, og den forsynes midtfor med et 3 mm hul, boret halvt igennem. På et stykke 3/8 rundjern skæres 1/8 rørgvind i den ene ende, passende til

Detailtegningen her viser forstøvernes anbringe-lse på midterstykket ved begrænset vanding.

VED HENNING KNUDSEN

sidehullet på den nederste rørmuffe (se tegn.). Rundjernnet bukkes i facon, og i forlængelse af den nederste muffes centerlinje bores et 3/16 gevindhul. Heri passer et stykke 5 mm messingtråd, gevindskåret og tilfilet, så den danner tap til 3 mm hullet.

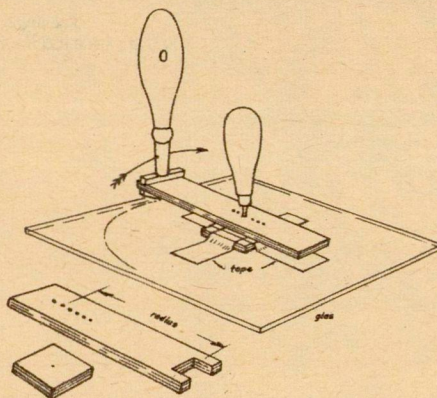
Normalt er der gevind på primusbrænderens underdel, men dette gevind fjerner man med en fil eller i drejebænken. Godset der bliver tilbage, skal passe således ned i rørmuffens øverste ende, at turbinen kan rotere frit. Det indvendige gevind i rørmuffen behøver man ikke at tage hensyn til. Man kan eventuelt sætte et par pakskiver omkring turbinens fodstykke, inden den sættes ovenpå rørmuffen.

Når vandtrykket ikke får turbinen til at springe ud af rørmuffen, skyldes det den krumme forbindelsesstang fra rørmuffens side til „broen“ mellem de to tude. Den øverste fine stilleskrue strammes helt i bund, når turbinen skal indstilles. Man lukker op for vandet, og ved at dreje skruen udad, vil turbinen efter nogle få omdrejninger på skruen gå i gang. Man stiller på skruen, indtil den nødvendige vandmængde strømmer ud, og til sidst sikrer man skruens rette indstilling gennem en kontramøtrik.

Turbinen er glimrende til vanding af græsplæner, hvorimod den slår lovlig hårdt, når der er tale om sartere vækster. Her er forstøveren til højre på øverste tegning meget bedre. Grundlaget er en såkaldt Stauffer-fedtkop (købes i maskinhandelen) og ombygges til formålet. Rotationen fremkommer ved, at vandet presses mod den midterste metalskive, i hvilken der er skåret 4-6 meget skrå savspor. Herved bringes vandet i hurtig cirkulation, før det gennem det øverste dysehul spredes for alle vinde som støvregn.

Hvis der skal vandes indenfor afgrænsede arealer, anbringes to forstøvere for enden af en udligger og vendes nedad. Monteringen af forstøverne ses på detailtegningen. Herved reduceres vandingscirklen til ca. 1,5 meter, men de to dyser kan også drejes rundt i gevindene, så de vander opad og udad.

Hjemmets Teknik har iøvrigt tidligere bragt anvisninger på installation af et vandingsanlæg, hvor vandet løb gennem nedgravede plastic-slanger. Dette anlæg kan naturligvis med lethed kombineres med det her viste, idet man i så fald benytter de nedgravede slangeender i forbindelse med standen og manchestykket. Iøvrigt er der nu kommet rigtige plastic-vandrør frem, og anvender man disse, kan ledningerne graves helt ned i frostfri dybde, idet rørene ikke klemmes sammen af jordtrykket.

CIRKELSKÆRING AF GLAS er meget let, når man anvender ovenstående metode. En lille træblok „tapes“ fast på glasset, og ved hjælp af en syl fastholdes en træstump med flere centerhuller. Stumpen er forsynet med en udskæring til diamanten, og nu er det kun at trække diamanten rundt. Nemmere og mere effektivt kan det vist ikke være, når man står og mangler et nyt lytglas eller en ny „rude“ til vækkeuret.

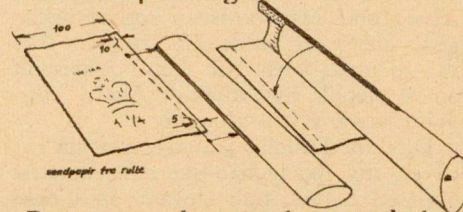
UNIVERSALDREJEBÆNKEN fra de sidste

numre af „Hjemmets Teknik“ har vakt megen interesse over hele landet, og vi siger tak for de mange breve, der har indeholdt friske ideer og forslag til yderligere værktøjer i forbindelse med maskinen. Mange har skrevet vedrørende specialtegninger til finmekanikerbænken, og så snart vi har et lille overblik over, hvor mange, der er interesseret i denne bæk, vil tegningerne blive udsendt.

EN VIRKELIG EFFEKTIV JORDLEDNING må være jordet ordentligt, hvad enten den står i forbindelse med radioapparat eller elektrisk håndværktøj. Det er ikke nok og heller ikke lovligt at sætte den i forbindelse med

varmerør o. l. Det bedste er at drive en jernstang ned i jorden lige ved det sted, hvor nedløbsrøret går ud i kloaken, f. eks. ved et hushjørne. Vandet fra tagrenden sører for, at jorden hele tiden er tilpas fugtig, og det er meget let at sætte jordledningen fast i jernstangen – enten gennem et hul eller ved hjælp af et par møtrikker.

NÅR EN FIL først har været i berøring med metal, er den som oftest ikke meget værd til afpudsning af blødere materialer.

Det er meget lettere at have et udvalg af trælister med sandpapir, og når man anvender den viste metode med en slids i kanten af den let afrundede liste, er det ikke nødvendigt at lime sandpapiret fast for at sikre en jævn pudseflade. Sandpapiret klemmes blot fast i slidsen, som skæres med en sav, når listen er færdig.

Kr.
33.85

Calpreta

Den strygefri
poplinskjorte i
topklassen

ET KVALITETSPRODUKT FRA

Kvinden vor medhjælp

Fortælling af
Hans Kirk

Tegninger:
KNUD AGERGÅRD

GAMLE FULDMÆGTIG RUNGE på landsretssagfører Markvardsens kontor beklagede meget, at landsretssagføreren ikke var hjemme, men han kom utvivlsomt om et øjeblik, hvis direktør Axel G. Fridolin havde tid til at vente.

Direktør Fridolin anbragte sin grå hat på en stol, lagde handskerne dekorativt oven på hatten, trak elegant op i bukserne for ikke at ødelægge pressefolderne og satte sig mageligt til rette. Gamle Runge havde igen bøjet sit grå hoved over en protokol, og en maskinskriverske klaprede energisk på sin maskine. Underlige mennesker, tænkte Fridolin, et underligt kontor i vore moderne tider.

Kontoret var et stort, mørkt rum med falmende grønne gardiner for vinduerne. Langs væggen var der reoler fra loft til gulv, og alle hylder var optaget af sorte dokumentkasser. Det mindede om et krematorium, hvor afdøde juridiske tilfælde var stedt til den sidste hvile. Mellem de to vinduer hang et stort fotografi af afdøde højestretssagfører Markvardsen. Den afdøde havde et kraftigt, skarptskåret ansigt med vældige buskede øjenbryn, og gennem brillerne stirrede han strengt på direktør Fridolin.

Fridolin tog diskret et lille lommespejl frem og underkastede sit ansigt et omhyggeligt eftersyn. Han havde fået for mange rynker ved øjnene, og der var kommet noget trist over hans næse, som altid havde været lidt for lang. Men det gråsprængte hår i tindingerne klædte ham, og han havde stadig smilehullet i hagen. Han var endnu ung og livskraftig, skønt årene naturligvis også havde slidt på ham.

– Trænger du til at blive pudret?

Fridolin så op og blev lidt rød. Han havde været så optaget af at spejle sig, at han ikke havde hørt Markvardsen komme. Nu stod han foran ham, takkeligt mørkkledt og med et uforskammet smil på sit alt for trivelige ansigt. Fridolin rejste sig med det trætte, blaserede udtryk, som han vidste klædte ham.

– Værsgod, kom ind i hulen, sagde Markvardsen og gik i forvejen ind i sit private kontor. Fald ned i en stol, hvordan går det, vil du have en pind i munden?

– Hør, du kan snart ikke være dit kontor bekendt, sagde Fridolin og skar spidsen af cigaren. Det er ikke forretningsmæssigt nok. Du må ha' alt det gamle ragelse ud og møblere lidt smart.

– Er du skruptoset, sagde Markvardsen og fægtede med sine små, buttede hænder. Det kontor er mit bedste aktiv. Der må ikke flyttes en dokumentkasse eller smøres en anden farve på væggene. Klienterne hænger jo bare ved, fordi min salig onkels ånd endnu li'som svæver i lokalerne. I de sidste fem år har jeg ikke fået en eneste ny klient. Og det forbigstredes er, at de gamle dør ud. Nu har jeg igen begravet en – forhenværende fabrikant Prip.

– Du får vel boet? sagde Fridolin trøstende.

– Tolv tusinde i eksekutorsalær rundt regnet. Men i det lange løb går det jo ikke. Man skulle aldrig ha' været jurist. Jeg er lige så umulig en sagfører, som du er forretningsmand. Mine kolleger kalder mig ligrøveren, fordi jeg snart kun lever af testamenter. Vi er brændt ud i vores familie, og det samme gælder dig. Du fik en udmærket forretning efter din far, og du har moderniseret: aktieselskab og fin bestyrelse, men går den? Vel gør den ej. Jeg skulle ha' været bagermester eller kok, og du ku' være blevet en første klasses overtjener, for du har det rigtige simili over dig.

– Hvis du er færdig med dine filosofiske overvejelser, kan vi måske komme til forretningerne, sagde Fridolin køligt. Jeg har fået telegram fra Ohio Oil Trust. De sender en repræsentant.

Landsretssagføreren stirrede måbende på Fridolin.

– Bevares vel, er amerikanerne alligevel ved at hoppe på limpinden? sagde han. Jeg troede, at det med Ohio Oil var en af dine sædvanlige flyvegriller. Jeg var ellers sikker på, at vi måtte likvidere inden et år. Men får du agenturet for Ohio Oil, er vi reddet. Puha, så undgår man måske det smæk. Der er alligevel en fin forretningsmand i dig, Fridolin.

– Din sindstilstand er noget svingende i dag, sagde Fridolin irriteret. Du går

Min salig onkels ånd ligesom svæver i lokalerne.

fra den ene yderlighed til den anden. Jeg har kun sagt, at de forhandlinger, jeg har ført skriftligt med Ohio Oil, er resulteret i, at firmaets vicepræsident, som er på rejse i Europa, lægger sin rute om ad København for at snakke med os – men ingen ting er afgjort. Han hedder Williams og er dansk af fødsel.

– Storartet, glimrende, sagde Markvardsen i overvættets begejstring. Vi må øse godt med sødsuppe op for ham. Vi må skaffe os at vide, hvor han er fra, og køre ham hjem til sognet og græde sammen med ham over hans barndoms hytte og hans mors grav.

– Du kan spare dig ulejligheden. Jeg har allerede indhentet de nødvendige oplysninger, sagde Fridolin. Han stammer fra Horsensegnen og har i sin tid været kommis hos min kones far, konsul Frandsen. Han forelskede sig i Fanny, da hun var sytten år, men hun afviste ham, fordi han gik med hjemmestrikkede sokker.

Markvardsen daskede Fridolin hjerteligt på skulderen og tog et par dansetrin hen over gulvet.

– Du kan bande på, at han stadig går rundt og mindes sin ungdoms *sweetheart*. Fanny behøver bare at kokettere lidt med ham.

– Men det nægter hun simpelthen at gøre.

Markvardsen snurrede rundt som en top og så betuttet på Fridolin. – Hvis du ikke får agenturet, er du rabundus inden et år, sagde han. Du må forklare Fanny, hvad der står på spil.

– Det har jeg naturligvis gjort. Hun siger nej.

– Hun er bundhysterisk. Kvinder kan ikke få ind i hovedet, at forretning går forud for alt. Gudskelov, at man aldrig er blevet gift. Jeg kommer ud og spiser til middag hos jer. *So long*.

ÆGTEPARRET FRIDOLIN og landsretssagfører Markvardsen sad ved kaffen efter middag i villaen i Hellerup, og Markvardsen var ved at udmale, hvad der ville ske, hvis kontrakten med Ohio Oil ikke gik i orden: Fallit, fattigdom, måske sult.

– Foreløbig kan vi jo sælge villaen og bilen, foreslog fru Fanny.

– Det lader sig ikke gøre, sagde Markvardsen. Gør I det, er folk klar over, at noget er galt, og så ligger det hele der. Altså, Fanny, du må tage hensyn til din mand og hans aktionærer. Har du ikke svoret foran alteret at stå ved hans side i medgang og modgang?

– Og måske også ved aktionærernes? sagde fru Fanny. I vil ha' at jeg skal flirte med en mand, som engang har været lidt forelsket i mig, bare af hensyn til jeres pengeaffærer? Men jeg gør det ikke.

– Fanny, sagde Markvardsen bønfuldende. Du har altid været min yndlingskusine, ved du nok. Og vi beder dig jo bare om at gå med til middagen og være venlig og smilende som mod enhver an-

den, du er i selskab med. Det kan du da i det mindste. Vi vil gerne i lidt mere personlig kontakt med ham.

– Ikke tale om, at jeg vil med til den middag.

Markvardsen sukkede opgivende og så hen på Fridolin, som tydeligt nok var ved at blive hidsig. Her stod hans prestige som ægtemand på spil.

– Hør nu engang, Fanny, du har en sær måde at opføre dig på, sagde Fridolin. Blot jeg beder dig om en ubetydelig tjeneste, tager du på vej...

– Gør jeg det? spurgte fru Fridolin og trak øjenbrynene lidt i vejret.

– Men lad det så gå, som det bedst kan, sagde Fridolin arrigt. Lad os komme på Sundholm jo før jo hellere. Lad det hele ramle, når man skal svigtes af sin egen hustru. Markvardsen, i morgen indkalder vi til ekstraordinær generalforsamling og vedtager at likvidere.

– Igen en begravelse, mumlede landsretssagføreren sørgmodigt.

– Fanny, nu spørger jeg dig for sidste gang, går du med til middagen, eller gør du det ikke, sagde Fridolin sammenbidt. Tager du mr. Williams til bords, eller gør du det ikke? Er du høflig og venlig imod ham, eller er du det ikke? Firmaet har eksisteret i snart hundrede år. Det afhænger af dig, om det eksisterer i morgen.

– Lad mig så gå med, sagde fru Fridolin. Vi må jo ha' en ende på den her komedie.

– Godt! sagde Fridolin, og henne fra sin lænestol mumlede Markvardsen: Storartet!

MR. WILLIAMS gik ikke længere med hjemmestrikkede strømper, eftersom den slags ikke kunne fremskaffes i USA, men fru Fanny lovede at strikke et par og sende ham dem. Mr. Williams morede sig meget over spøgen og var yderst optaget af sin borddame. Kl. 24 kørte han hjem til sit hotel.

– Tag med mig hjem og få en godnat-whisky, sagde Markvardsen, og lidt efter sad de i hans ungkarlejlighed bag kontorerne.

– Hvis nogen skulle gætte på, hvem der er den store amerikanske forretningsmand, ville han have gættet på dig, Fridolin, og ikke på Williams, sagde Markvardsen og skænkede whisky og soda. Du har den rigtige maske, mens han nærmest ligner en solid og troværdig landhandlende fra Salling. Aldrig har jeg set en dame spille sine kort så fint, Fanny. Skål, begge to, jeg tror det glider.

– Det er rart at høre, at jeg kan gøre nytte i forretningslivet, sagde fru Fanny blidt.

– Kvinden gør altid nytte på sin rette plads, sagde Markvardsen. Kvinden er givet os som en medhjælp, som skrevet står i den gamle bog. Lad os drikke en skål for kvinden. Om nogle dage, når kontrakten er underskrevet, stiger aktierne halvfjerds procent.

– I morgen har jeg lovet at spise frokost med ham, og bagefter skal vi på Rundetårn, sagde fru Fanny. I behøver ikke at more jer over det, Rundetårn kan da være lige så spændende som det skæve tårn i Pisa. Så skal vi se på garn til strømper. Bare jeg ikke har glemt at strikke.

ET PAR DAGE EFTER kom Fridolin op på Markvardsens kontor. Han smed sig træt i en stol. Han så ældet ud og havde mørke skygger under øjnene.

– Er du syg? spurgte Markvardsen. Eller er amerikaneren sprunget fra i sidste øjeblik?

– Nej, sukkede Fridolin. Selskabet er reddet. Men jeg har betalt det med mit hjerteblod.

Han kastede et telegram på skrivebordet, og Markvardsen læste:

– Du får agenturet. Jeg er fulgt med mr. Williams. Fanny.

Så let

skiftes klingen i

Zinck's

roehakke

3 klingestørrelser

passer i samme redskab

Sy selv

Nr. 2429
str. 44 og 48

132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150

57"-mønstre
kr. 2.50

Vår
mønstertidning
kr. 2.00

Fås i BRUGSEN,
Magasinet ANVA og
FDB magasinerne

Vi mønstre

SMUTHULLET LUKKES TIL

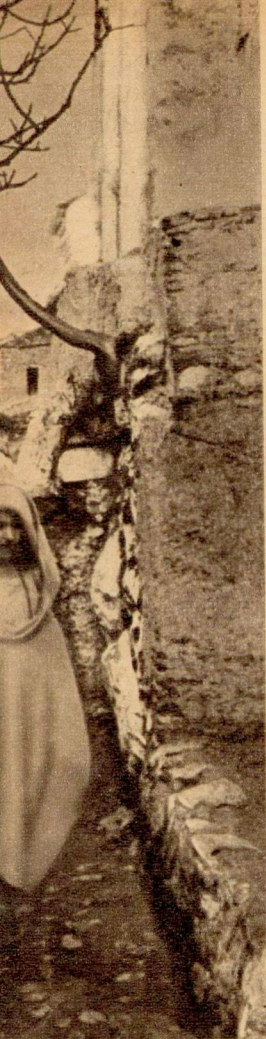
INGEN KENDER TALLET på de kriminalfilm og -romaner, hvis handling har været henlagt til Tanger i Nordafrika over for Gibraltar. Her var stedet, hvor banderne udkæmpede kampe i snævre gyder, hvor bedragerne tilrettelagde nye kup i små, snuskede bar'er. Filmenes eller romanernes digt lå ikke virkeligheden synderlig fjernt. Der er ingen grund til at tvivle på, at „den sorte børs“ i sydeuropæiske lande er blevet forsynet – og forsynet godt – fra Tanger. Af og til har man endog hørt om veritable søslag mellem rivaliserende smuglerforetagender. Og blot inden for det sidste år har man et par gange læst om danske forretningsmænd, der slog sig ned i Tanger for at undgå den hjemlige retfærdigheds arm. – Når Tanger blev anset som et „forjættende fristed“, skyldtes det først og fremmest internationaliseringen. Efter første verdenskrig blev området, der er så stort som Als, sat under Englands, Frankrigs og Spaniens styre, og efter anden verdenskrig kom Belgien, Holland, Portugal, Italien og USA med i styret, hvilket forøgede den lyssky virksomhed med Tanger som centrum.

Tanger er en af de ældste bebyggelser på Nordafrikas kyst. Fønikerne kom her allerede 1400 år før Kristi tid, og siden da har Tanger stiftet bekendtskab med hvert eneste af Middelhavsområdet's førende magter foruden de fleste europæiske folk. Dette har fremmet den internationale atmosfære, og ingen anden afrikansk by kan opvise et så levende møde mellem øst og vest. Snævre gyder med høje, skumle huse – flotte bygninger langs brede boulevarder, gadeskilte med fransk, spansk og arabisk tekst på en gang, fransk, spansk, engelsk, italiensk kirke, arabiske moskeer, jødiske synagoger. Skal man sende brev fra Tanger, har man spansk, fransk eller engelsk posthus at vælge imellem, hvert af dem med sin særlige anseelse for kundeservice – eller det modsatte.

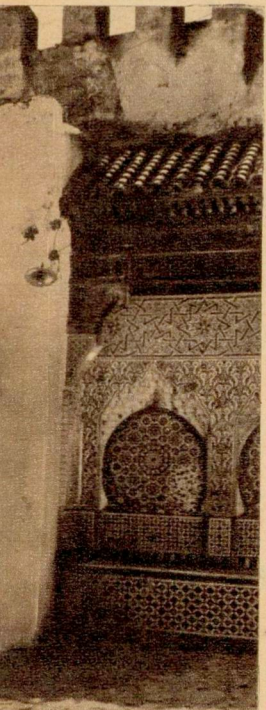
Hvad lever man af i sådan en international by? Araberne er befolkningens hovedpart, og den lever af

at betjene – eller snyde – europæerne på en eller anden måde. Og europæerne? Det er måske lidt hårdt at sige, at de lever af alt, hvad der er ulovligt i Europa. Men noget er der om det. Tanger har siden 1923 været det „forjættede land“ for alle, som havde lyst til at tjene sig en formue,

Herover et glimt fra den arabiske bydel i Tanger. På det lille billedet ses en af de utallige vekselsboder. Et glimt fra torvet ses til venstre, og herunder en af byportene, der fører ud af den arabiske bydel.

uden at skattevæsenet fulgte med i fremgangen for områdets 6000 „aktieselskaber“ (Danmark har kun 10.000). Told var så ringe, at det ikke hindrede Tanger i at være udgangspunkt for den sydeuropæiske sortbørshandel.

Ingen andre steder i verden er der så mange vekselsforretninger. I Tanger blev man veksellerer, blot man havde en kasse med nogle pengesedler og en tavle til at skrive kurserne på, og det er ikke småpenge, som i efterkrigsårene er forvandlet fra den ene til den anden valuta i Tanger.

Al denne herlighed blev der sat en stopper for sidst i oktober. Tanger blev indlemmet i den selvstændige marokkanske stat, og dermed forsvandt fordelene ved „internationaliseringen“. På papiret. Gamle vaner lader sig ikke let udrydde, og da Tangers „internationale“ publikum var eksperter i smutveje, vil det nok forstå at udnytte den viden endnu et stykke tid. Derfor vil Tanger nok endnu i nogen tid være noget for sig selv. Vandbærerne vil presse sig gennem vrirnen med deres spændte gedeskind, og på gaden vil man i skyggen finde skriveren, der venter på en kunde, som skal have skrevet et brev eller have læst et brev op; ved siden af ham vil kvaksalveren med sine tørrede urter og undergørende mineraler sidde og vente på sine klienter, for trods europæiske læger og gratis hospitaler nyder han stadig den største tillid blandt araberne. Og der vil stadig være bar'er, hvor europæerne kan sidde og fundere over mulighederne for at udnytte en „frisk fidus“ et eller andet sted i Europa.

på en anden måde

FDB's garanteret rene kakaopulver er en sund og nærende nydelse. Det bli'r lettere for Dem at gøre noget ekstra ud af den daglige servering, når De gør det til en vane at have FDB-kakao i spisekammeret.

Fås i pakker med 125 g og 250 g

tag kakao med hjem fra BRUGSEN

KAKAOSAUCE:

- 7 spsk. FDB kakao
- 7 spsk. sukker
- 1 spsk. Maizena
- ½ l mælk

Kakao, sukker og Maizena røres ud med mælken, bringes i kog under piskning. Serveres varm eller kold til forskellige desserter; her ser De den til en lækker Mandava budding, men den smager også dejligt til f. eks. is, henkogt frugt, ris a'l'amande m. m.

Avera for Lavea...

STATSBOKTEKET
I ÅRHUS

ANTONI-

-bliv sund og stærk:

SPIS DAVRE

DAVRE-GRYN FRA BRUGSEN INDEHOLDER KALK, JERN, FOSFOR OG B-VITAMIN